

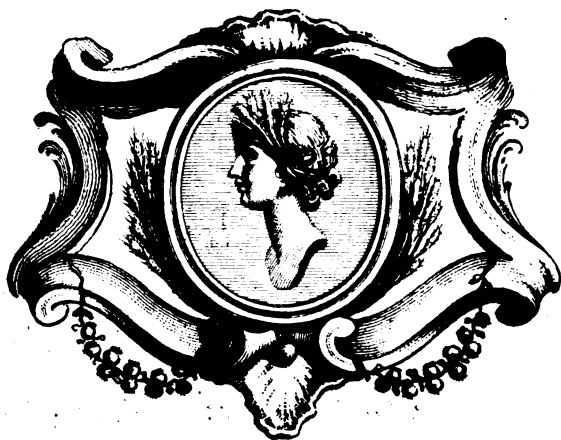

PUBLII
VIRGILII MARONIS
BUCOLICA
ET
GEORGICA
TABULIS ÆNEIS
OLIM A
JOHANNE PINE
SCULPTORE REGIO DEFUNCTO
ILLUSTRATA
OPUS PATERNUM
IN LUCEM PROFERT
ROBERTUS EDGE PINE

LONDINI,
MDGCLXXIV.

P U B L I I
VIRGILII MARONIS

G E O R G I C A

*Pollio amat nostram,
quamvis est rustica,
Musam:*

PRINCIPI PRAENOBILI

HUGONI

DUCI NORTHUMBRIAE

Nobilissimi Ordinis a Periscelide dicti

Commilitoni

PRIMUM

VIRGILII GEORGICORUM LIB.

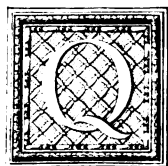
D. D. D.

Robertus Edge Pine

GEORGICON

LIBER PRIMUS.

U I D faciat laetas segetes, quo fidere
 terram

Vertere, Maecenas, ulmisque adjun-
 gere vites

Conveniat : quae cura bouum, qui cultus habendo
 Sit pecori, apibus quanta experientia parcis,
 Hinc canere incipiam. Vos, o clarissima mundi 5
 Lumina, labentem coelo quae ducitis annum,
 Liber, & alma Ceres ; vestro si munere tellus
 Chaoniam pingui glandem mutavit arista,
 Poculaque inventis Acheloïa miscuit uvis :

Et vos, agrestum praesentia numina, Fauni, 10
Ferte simul Faunique pedem, Dryadesque puellae :
Munera vestra cano. Tuque o, cui prima frementem
Fudit equum, magno tellus percussa tridenti,
Neptune : & cultor nemorum, cui pinguis Caeae
Ter centum nivei tondent dumeta juvenci : 15
Ipse, nemus linquens patrium saltusque Lycei,
Pan ovium custos, tua si tibi Maenala curae,
Adsis o Tegeee favens, oleaeque Minerva
Inventrix, uncique puer monstrator aratri,
Et teneram ab radice ferens, Silvane, cupressum : 20
Dique Deaeque omnes, studium quibus arva tueri,
Quique novas alitis non ullo semine fruges :
Quique satis largum coelo demittitis imbrem.
Tuque adeo, quem mox quae sint habitura deorum
Concilia, incertum est ; urbisne invisere, Caesar, 25
Terrarumque velis curam : & te maxumus orbis
Auctorem frugum tempestatumque potentem
Adcipiat, cingens maternâ tempora myrto ;
An deus immensi venias maris, ac tua nautae
Numina sola colant : tibi serviat ultima Thule : 30
Teque sibi generum Tethys emat omnibus undis :
Anne novum tardis fidus te mensibus addas,
Qua locus Erigonen inter Chelaeque sequentis
Panditur. ipse tibi jam brachia contrahit ardens

Scorpios, & coeli iusta plus parte relinquit. 35

Quidquid eris; (nam te nec sperent Tartara regem,

Nec tibi regnandi veniat tam dira cupido :

Quamvis Elyfios miretur Graecia campos,

Nec repetita sequi curet Proserpina matrem)

Da facilem cursum, atque audacibus adnue coeptis,

Ignarosque viae mecum miseratus agrestis, 41

Ingredere, & votis jam nunc adfuesce vocari.

Vere novo, gelidus canis quum montibus humor

Liquitur, & zephyro putris se gleba resolvit,

Depressio incipiat jam tum mihi taurus aratro 45

Ingemere, & fulco adtritum splendere vomer.

Illa seges demum votis respondet avari

Agricolae, bis quae solem, bis frigora sensit :

Illius immensae ruperunt horrea messes.

At prius ignotum ferro quam scindimus aequor, 50

Ventos, & varium coeli praediscere morem

Cura sit, ac patrios cultusque habitusque locorum:

Et quid quaeque ferat regio, & quid quaeque recuset.

Hic segetes, illic veniunt felicius uvae :

Arborei foetus alibi, atque injussa virescunt 55

Gramina. nonne vides, croceos ut Tmolus odores,

India mittit ebur, molles sua tura Sabaei?

At Chalybes nudi ferrum, viroaque Pontus

Castorea, Eliadum palmas Epiros equarum?

Continuo has leges, aeternaque foedera certis 60
Imposuit Natura locis : quo tempore primum
Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem :
Unde homines nati, durum genus. Ergo age, terrae
Pingue solum primis extemplo a mensibus anni
Fortes invortant tauri, glebasque jacentis 65
Pulverulenta coquat maturis solibus aestas.
At si non fuerit tellus fecunda, sub ipsum
Arcturum tenui fat erit suspendere fulco :
Illic, officiant laetis ne frugibus herbae :
Hîc, sterilem exiguus ne deferat humor arenam.
Alternis idem tonfas cessare novalis, 71
Et segnem patiēre situ durescere campum.
Aut ibi flava serēs, mutato fidere, farra,
Unde prius laetum filiqua quassante legumen,
Aut tenuis foetus viciae, tristisque lupini 75
Sustuleris fragiles calamos, silvamque sonantem.
Urit enim lini campum segēs, urit avenae ;
Urunt Lethaeo perfusa papavera somno.
Sed tamen alternis facilis labor : arida tantum
Ne saturare fimo pingui pudeat sola ; neve 80
Effoetos cinerem immundum jactare per agros.
Sic quoque mutatis requiescunt foetibus arva.
Nec nulla interea est inaratae gratia terrae.
Saepe etiam sterilis incendere profuit agros,

Atque levem stipulam crepitantibus urere flammis :

Sive inde occultas vires, & pabula terrae 86

Pinguia concipiunt : five illis omne per ignem

Excoquitur vitium, atque exsudat inutilis humor :

Seu pluris calor ille vias & caeca relaxat

Spiramenta, novas veniat qua fucus in herbas : 90

Seu durat magis, & venas adstringit hiantis :

Ne tenues pluviae, rapidive potentia solis

Acrior, aut Boreae penetrabile frigus adurat.

Multum adeo, rastris glebas qui frangit inertis,

Vimineasque trahit crates, juvat arva: neque illum

Flava Ceres alto nequidquam spectat Olympo : 96

Et qui, profcisso quae fuscitat aequore terga,

Rursus in obliquom verso perrumpit aratro,

Exercetque frequens tellurem, atque imperat arvis.

Humida solstitia atque hiemes orate serenas, 101

Agricolae : hiberno laetissima pulvere farra,

Laetus ager. Nullo tantum se Myfia cultu

Jaetat, & ipsa suas mirantur Gargara messis.

Quid dicam, jacto qui semine comminus arva

Insequitur, cumulosque ruit male pinguis arenae ?

Deinde satis fluvium inducit, rivisque sequentis ?

Et, quum exustus ager morientibus aestuat herbis,

Ecce supercilio clivosi tramitis undam 108

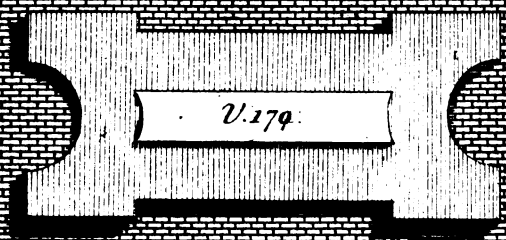
Elicit : illa cadens raucum per levia murmur

Saxa ciet, scatebrisque arentia temperat arva.
Quid, qui, ne gravidis procumbat culmus aristis,
Luxuriam segetum tenera depascit in herba,
Quum primum fulcos aequant fata? quique paludis
Collectum humorem bibula deducit arena?
Praefertim incertis si mensibus amnis abundans 115
Exit, & obducto late tenet omnia limo:
Unde cavae tepido sudant humore lacunae.
Nec tamen (haec quum sint hominumque boum-
que labores
Versando terram experti) nihil improbus anser,
Strymoniaeque grues, & amaris intuba fibris 120
Officiunt, aut umbra nocet. Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit, primusque per artem
Movit agros, curis acuens mortalia corda:
Nec torpere gravi passus sua regna veterno.
Ante Jovem nulli subigebant arva coloni: 125
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat: in medium quaerebant: ipsaque tellus
Omnia liberius, nullo poscente, ferebat.
Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Praedarique lupos jussit, pontumque moveri: 130
Mellaque decussit foliis, ignemque removit,
Et passim rivis currentia vina repressit:
Ut varias usus meditando extunderet artis

Paullatim, & fulcis frumenti quaereret herbam :
Ut filicis venis abstrusum excuderet ignem. 135
Tunc alnos primum fluvii sensere cavatas :
Navita tum stellis numeros & nomina fecit,
Pleïadas, Hyadas, claramque Lycaonis Arcton.
Tum laqueis captare feras, & fallere visco,
Inventum : & magnos canibus circumdare saltus. 140
Atque alius latum funda jam verberat amnem,
Alta petens : pelagoque alius trahit humida lina.
Tum ferri rigor, atque argutae lamina ferrae :
(Nam primi cuneis scindebant fissile lignum.)
Tum variae venere artes. labor omnia vicit 145
Inprobus, & duris urguens in rebus egestas.
Prima Ceres ferro mortalis vertere terram
Instituit : quum jam glandes atque arbuta sacrae
Deficerent silvae, & victum Dodona negaret.
Mox & frumentis labor additus : ut mala culmos
Effet rubigo, segnisque horreret in arvis 151
Carduus. intereunt segetes : subit aspera filva,
Lappaeque, tribulique : interque nitentia culta
Infelix lolium & steriles dominantur avenae.
Quod nisi & adsiduus terram insectabere rastris, 155
Et sonitu terrebis aves, & ruris opaci
Falce premes umbras, votisque vocaveris imbrem :
Heu, magnum alterius frustra spectabis acervum :

Concussaue famem in filvis folabere quercu.
 Dicendum, & quae sint duris agrestibus arma: 160
 Quis sine nec potuere feri, nec surgere messes :
 Vomis, & inflexi primum grave robur aratri,
 Tardaque Eleusinae matris volventia plaustra,
 Tribulaque, traheaque, & iniquo pondere rastri :
 Virgea praeterea Celei vilisque supellex, 165
 Arbuteae crates, & mystica vannus Iacchi.
 Omnia quae multo ante memor provisa repones ;
 Si te digna manet divini gloria ruris.
 Continuo in filvis magna vi flexa domatur,
 In burim, & curvi formam accipit ulmus aratri. 170
 Huic a stirpe pedes temo protentus in octo,
 Binae aures, duplici aptantur dentalia dorso.
 Caeditur & tilia ante iugo levis, altaque fagus,
 Stivaque, quae currus a tergo torqueat imos ;
 Et suspenfa focis explorat robora fumus. 175
 Possum multa tibi veterum praecepta referre ;
 Ni refugis, tenuisque piget cognoscere curas.
 Area cum primis ingenti aequanda cylindro,
 Et vertenda manu, & creta solidanda tenaci :
 Ne subeant herbae, neu pulvere victa fatiscat; 180
 Tum variae inludant pestes. saepe exiguus mus
 Sub terris posuitque domos atque horrea fecit :
 Aut oculis capti fodere cubilia talpae :

Inventusque cavis bufo, & quae plurima terrae
 Monstra ferunt : populatque ingentem farris acer-
 vum 185

Curculio, atque inopi metuens formica fenestae.
 Contemplator item, quum se nux plurima filvis
 Induet in florem, & ramos curvabit olentis :
 Si superant foetus, pariter frumenta sequentur,
 Magnaque cum magno veniet tritura calore. 190
 At si luxuriâ foliorum exuberat umbra,
 Nequidquam pinguis paleâ teret area culmos.
 Semina vidi equidem multos medicare ferentes,
 Et nitro prius, & nigra perfundere amurca,
 Grandior ut foetus filiquis fallacibus effet. 195

Et, quamvis igni exiguo properata maderent,
 Vidi lecta diu, & multo spectata labore,
 Degenerare tamen : ni vis humana quot annis
 Maxuma quaeque manu legeret : sic omnia fatis
 In pejus ruere, ac retro sublapſa referri. 200
 Non aliter, quam qui adverſo vix flumine lembum
 Remigiis subigit, ſi brachia forte remiſit,
 Atque illum in praeceps pronò rapit alveus amni.
 Praeterea tam ſunt Arcturi ſidera nobis,
 Haedorumque dies ſervandi, & lucidus Anguis, 205
 Quam quibus in patriam ventofa per aequora vectis
 Pontus & oſtriferi fauces tentantur Abydi.

Libra die somnique pares ubi fecerit horas,
Et medium luci atque umbris jam dividit orbem :
Exercete, viri, tauros : ferite hordea campis, 210
Usque sub extremum brumae intractabilis imbrem.
Nec non & lini segetem, & Cereale papaver,
Tempus humo tegere, & jamdudum incumbere
aratri :

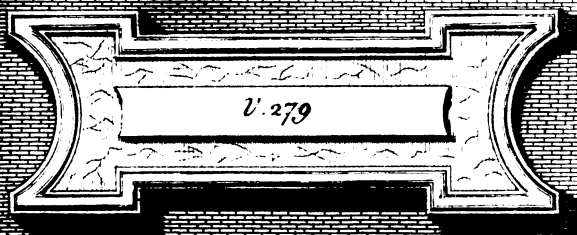
Dum sicca tellure licet, dum nubila pendent.
Vere fabis satio: tum te quoque, Medica, putres 215
Adcipiunt fulci ; & milio venit annua cura :
Candidus auratis aperit quum cornibus annum
Taurus, & averso cedens Canis occidit astro.
At si triticeam in messem robustaque farra
Exercebis humum, solisque instabis aristis : 220
Ante tibi Eoae Atlantides abscondantur,
Gnosiaque ardentis decedat stella Coronae,
Debita quam fulcis committas femina, quamque
Invitae properes anni spem credere terrae.
Multi ante occasum Majae coepere : sed illos 225
Expectata seges vanis elusit aristis.
Si vero viciamque feres, vilemque faselum,
Nec Pelusiacae curam adspernabere lentis ;
Haud obscura cadens mittet tibi signa Bootes.
Incipe, & ad medias sementem extende pruinas. 230
Idcirco certis dimensum partibus orbem

Per duodena regit mundi Sol aureus astra.
Quinque tenent coelum zonae; quarum una corusco
Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni :
Quam circum extremae dextra laevaue trahuntur,
Caerulea glacie concretæ atque imbribus atris. 236
Has inter mediamque duae mortalibus aegris
Munere concessæ divom. via secta per ambas,
Obliquus qua se signorum verteret ordo.
Mundus, ut ad Scythiam Rhipaeasque arduus arcis
Confurgit, premitur Libyæ devexus in austros.
Hic vertex nobis semper sublimis : at illum
Sub pedibus Styx atra videt, Manesque profundi :
Maxumus hic flexu sinuoso elabitur anguis
Circum, perque duas in morem fluminis Arctos, 245
Arctos Oceani metuentis aequore tingui.
Illic, ut perhibent, aut intempesta filet nox
Semper, & obtenta densantur nocte tenebrae :
Aut redit a nobis Aurora, diemque reducit :
Nosque ubi primus equis Oriens adflavit anhelis,
Illic sera rubens adcendit lumina Vesper. 251
Hinc tempestates dubio praediscere coelo
Possumus: hinc messisque diem, tempusque ferendi;
Et quando infidum remis inpellere marmor
Conveniat : quando armatas deducere classis, 255
Aut tempestivam silvis evertere pinum.

Nec frustra signorum obitus speculamur & ortus,
Temporibusque parem diversis quatuor annum.
Frigidus agricolam siquando continet imber,
Multa, forent quae mox coelo properanda sereno,
Maturare datur. durum procudit arator 261
Vomeris obtusi dentem : cavat arbore lintres :
Aut pecori signum, aut numeros inpressit acervis.
Exacuunt alii vallos, furcasque bicornis,
Atque Amerina parant lentae retinacula viti. 265
Nunc facilis-rubea texatur fuscina virga :
Nunc torrete igni fruges, nunc frangite saxo.
Quippe etiam festis quaedam exercere diebus
Fas & jura sinunt. rivos deducere nulla
Religio vetuit, segeti praetendere saepem, 270
Insidias avibus moliri, incendere vepres,
Balantumque gregem fluvio mersare salubri.
Saepe oleo tardi costas agitator aselli,
Vilibus aut onerat pomis : lapidemque revertens
Incusum, aut atrae massam picis urbe reportat. 275
Ipsa dies alios alio dedit ordine Luna
Felices operum. quintam fuge : pallidus Orcus,
Eumenidesque fatae. tum partu terra nefando
Coeumque Iapetumque creat, saevumque Typhoea,
Et conjuratos coelum rescindere fratres. 280
Ter sunt conati imponere Pelio Ossam

Scilicet, atque Ossae frondosum involvere Olympum :

Ter Pater exstructos disjecit fulmine montis.

Septuma post decumam felix : & ponere vitem,

Et prenfos domitare boves, & licia telae 285

Addere. nona fugae melior, contraria furtis.

Multa adeo gelida melius se nocte dedere,

Aut quum Sole novo terras inrorat Eous.

Nocte leves melius stipulae, nocte arida prata

Tondentur : noctes lentus non deficit humor. 290

Et quidam feros hiberni ad luminis ignes

Pervigilat, ferroque faces inspicat acuto.

Interea, longum cantu solata laborem,

Arguto conjunx percurrit pectine telas :

Aut dulcis musti Volcano decoquit humorem, 295

Et foliis undam trepidi despumat aheni.

At rubicunda Ceres medio succiditur aestu :

Et medio tostas aestu terit area fruges.

Nudus ara, fere nudus. hiems ignava colono.

Frigoribus parto agricolae plerumque fruuntur, 300

Mutuaeque inter se laeti convivia curant.

Invitat genialis hiems, curasque resolvit :

Ceu pressae quum jam portum tetigere carinae,

Puppibus & laeti nautae imposuere coronas.

Sed tamen & quernas glandes tum stringere tempus,

Et lauri baccas, oleamque, cruentaque myrta. 306

Tum gruibus pedicas & retia ponere cervis,
 Auritosque sequi lepores : tum figere damas,
 Stuppea torquentem Balearis verbera fundae,
 Quum nix alta jacet, glaciem quum flumina trudent.
 Quid tempestates autumnī & sidera dicam ? 311
 Atque ubi jam breviorque dies, & mollior aestas,
 Qua vigilanda viris ? vel quum ruit imbriferum ver :
 Spicea jam campis quum messis inhorruit, & quum
 Frumenta in viridi stipula lactentia turgent ? 315
 Saepe ego, quum flavis messorum induceret arvis
 Agricola, & fragili jam stringeret hordea culmo,
 Omnia ventorum concurrere proelia vidi :
 Quae gravidam late segetem ab radicibus imis
 Sublime expulsam eruerent : ita turbine nigro 320
 Ferret hiems culmumque levem stipulasque volantis.
 Saepe etiam inmensum coelo venit agmen aquarum,
 Et foedam glomerant tempestatem imbribus atris
 Collectae ex alto nubes : ruit arduus aether,
 Et pluvia ingenti fata laeta boumque labores 325
 Diluit : inplentur fossae, & cava flumina crescunt
 Cum sonitu, fervetque fretis spirantibus aequor.
 Ipse Pater, media nimborum in nocte, coruscâ
 Fulmina molitur dextra : quo maxuma motu
 Terra tremit : fugere ferae : & mortalia corda 330
 Per gentes humilis stravit pavor. ille flagranti

Aut Atho, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia telo
Dejicit : ingeminant austri, & densissimus imber :
Nunc nemora ingenti vento, nunc litora plangunt.
Hoc metuens, coeli menses, & sidera serva, 335
Frigida Saturni sese quo stella receptet :
Quos ignis coeli Cyllenius erret in orbes.
In primis venerare deos, atque annua magnae
Sacra refer Cereri, laetis operatus in herbis,
Extremae sub casum hiemis, jam vere sereno. 340
Tunc pingues agni, & tunc mollissima vina :
Tunc somni dulces, densaeque in montibus umbrae.
Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret.
Cui tu lacte favos, & miti dilue Baccho :
Terque novas circum felix eat hostia fruges ; 345
Omnis quam chorus & focii comitentur ovantes ;
Et Cererem clamore vocent in tecta : neque ante
Falcem maturis quisquam supponat aristis,
Quam Cereri tortâ redimitus tempora quercu
Det motus incompósitos, & carmina dicat. 350
Atque haec ut certis possimus discere signis,
Aestusque, pluviasque, & agentis frigora ventos ;
Ipse Pater statuit, quid menstrua Luna moneret :
Quo signo caderent Austri : quid saepe videntes
Agricolae, propius stabulis armenta tenerent. 355
Continuo ventis surgentibus, aut freta ponti

Incipiunt agitata tumescere, & aridus altis
Montibus audiri fragor : aut resonantia longe
Litora misceri, & nemorum increbrescere murmur.
Jam sibi tum curvis male temperat unda carinis, 360
Quum medio celeres revolant ex aequore mergi,
Clamoremque ferunt ad litora : quumque marinae
In sicco ludunt fulicae : notasque paludes
Deferit, atque altam supra volat ardea nubem.
Saepe etiam stellas, vento impendente, videbis 365
Praecipites coelo labi, noctisque per umbram
Flammarum longos a tergo albescere tractus :
Saepe levem paleam & frondes volitare caducas,
Aut summa nantis in aqua concludere plumas.
At Boreae de parte trucidis quum fulminat, & quum
Eurique Zephyrique tonat domus ; omnia plenis
Rura natant fossis, atque omnis navita ponto
Humida vela legit. numquam imprudentibus imber
Obfuit. aut illum surgentem vallibus imis
Aëriae fugere grues : aut bucula coelum 375
Suspiciens patulis captavit naribus auras :
Aut arguta lacus circumvolitavit hirundo :
Et veterem in limo ranae cecinere querelam.
Saepius & tectis penetralibus extulit ova
Angustum formica terens iter : & bibit ingens 380
Arcus : & e pastu decedens agmine magno

Corvorum increpuit densis exercitus alis.
 Jam varias pelagi volucres, & quae Asia circum
 Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri,
 Certatim largos humeris infundere rores; 385
 Nunc caput objectare fretis, nunc currere in undas,
 Et studio incassum videas gestire lavandi.
 Tum cornix plena pluviam vocat improba voce,
 Et sola in sicca secum spatatur arena.
 Nec nocturna quidem carpentes pensa puellae 390
 Nescivere hiemem : testa quum ardente viderent
 Scintillare oleum, & putris concrefcere fungos.
 Nec minus ex imbri soles & aperta serena
 Prospicere, & certis poteris cognoscere signis :
 Nam neque tum stellis acies obtusa videtur : 395
 Nec fratris radiis obnoxia surgere Luna ;
 Tenuia nec lanae per coelum vellera ferri.
 Non tepidum ad solem pennas in litore pandunt
 Dilectae Thetidi Alcyones : non ore solutos
 Inmundi meminere suos jactare maniplos. 400
 At nebulae magis imas petunt, campoquerecumbunt :
 Solis & occasum fervans de culmine summo
 Nequidquam feros exercet noctua cantus.
 Adparet liquido sublimis in aëre Nifus,
 Et pro purpureo poenas dat Scylla capillo. 405
 Quaecumque illa levem fugiens secat aethera pennis,

Ecce inimicus, atrox, magno stridore per auras
Insequitur Nifus : qua se fert Nifus ad auras,
Illa levem fugiens raptim socat aethera pennis.
Tum liquidas corvi presso ter gutture voces, 410
Aut quater, ingeminant : & saepe cubilibus altis,
Nescio qua praeter solitum dulcedine laeti,
Inter se foliis strepitant : juvat imbribus actis
Progeniem parvam dulcisque revifere nidos.
Haud equidem credo, quia fit divinitus illis 415
Ingenium, aut rerum fato prudentia major.
Verum, ubi tempestas & coeli mobilis humor
Mutavere vias, & Juppiter uvidus austris
Densat, erant quae rara modo, &, quae densa, re-
laxat ;
Vertuntur species animorum, & pectora motus 420
Nunc alios, alios, dum nubila ventus agebat,
Concipiunt. hinc ille avium concentus in agris,
Et laetae pecudes, & ovantes gutture corvi.
Si vero solem ad rapidum lunasque sequentis
Ordine respicies ; numquam te crastina fallat 425
Hora, neque infidiis noctis capiere serenae.
Luna revertentes quum primum conligit ignis,
Si nigrum obscuro conprenderit aëra cornu,
Maxumus agricolis pelagoque parabitur imber.
At, si virgineum suffuderit ore ruborem, 430

Ventus erit : vento semper rubet aurea Phoebæ.
Sin ortu quarto (namque is certissimus auctor)
Pura, neque obtusis per coelum cornibus ibit ;
Totus & ille dies, & qui nascentur ab illo
Exactum ad mensem, pluvia ventisque carebunt :
Votaque servati solvent in litore nautæ 436
Glaucæ, & Panopeæ, & Inoæ Melicertæ.
Sol quoque & exoriens, & quum se condet in undas,
Signa dabit : solem certissima signa sequuntur,
Et quæ mane refert, & quæ surgentibus astris. 440
Ille ubi nascentem maculis variaverit ortum
Conditus in nubem, medioque refugerit orbe ;
Suspecti tibi sint imbres : namque urguet ab alto
Arboribusque fatisque Notus pecorique sinister.
Aut ubi sub lucem densa inter nubila sese 445
Diversi rumpent radii : aut ubi pallida surget
Tithoni croceum linquens Aurora cubile ;
Heu, male tum mitis defendet pampinus uvas :
Tam multa in tectis crepitans salit horrida grando.
Hoc etiam, emenso quum jam decedet Olympo, 450
Profuerit meminisse magis : nam sæpe videmus
Ipsius in vultu varios errare colores.
Caeruleus pluviam denuntiat, igneus euros.
Sin maculae incipient rutilo inmiscerier igni,
Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis 455

Fervere. non illa quisquam me nocte per altum
Ire, neque a terra moneat convellere funem.
At si, quum referetque diem, condetque relatum,
Lucidus orbis erit, frustra terrebere nimbis,
Et claro silvas cernes aquilone moveri. 460
Denique, quid vesper serus vehat, unde serenas
Ventus agat nubes, quid cogitet humidus auster,
Sol tibi signa dabit. Solem quis dicere falsum
Audeat? ille etiam caecos instare tumultus
Saepe monet, fraudemque & operata tumescere bella.
Ille etiam extincto miseratus Caesare Romam, 466
Quum caput obscura nitidum ferrugine textit,
Inpiaque aeternam timuerunt secula noctem.
Tempore quamquam illo tellus quoque, & aequora
ponti,
Obscaenique canes, importunaeque volucres 470
Signa dabant. quoties Cyclopum effervere in agros
Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam,
Flammarumque globos, liquefactaque volvere faxes!
Armorum sonitum toto Germania coelo
Audiit: insolitis tremuerunt motibus Alpes. 475
Vox quoque per lucos volgo exaudita silentis
Ingens: & simulacra modis pallentia miris
Visa sub obscurum noctis: pecudesque locutae,
Infandum! sistunt amnes, terraeque dehiscunt,

Et moestum inlacrimat templis ebur, aeraque sudant.

Proluit infano contorquens vortice filvas 481

Fluviorum rex Eridanus, camposque per omnis

Cum stabulis armenta tulit. nec tempore eodem

Tristibus aut extis fibrae adparere minaces,

Aut puteis manare cruor cessavit : & altae 485

Per noctem resonare, lupis ululantibus, urbes :

Non alias coelo ceciderunt plura sereno

Fulgura : nec diri toties arfere cometae.

Ergo inter sese paribus concurrere telis

Romanas acies iterum videre Philippi : 490

Nec fuit indignum Superis, bis sanguine nostro

Emathiam, & latos Haemi pinguescere campos.

Scilicet & tempus veniet, quum finibus illis

Agricola, incurvo terram molitus aratro,

Exesa, inveniet scabra robigine pila : 495

Aut gravibus rastris galeas pulsabit inanis :

Grandiaque effossis mirabitur ossa sepulchris.

Dî patrii Indigetes, & Romule, Vestaque mater,

Quae Tuscum Tiberim, & Romana Palatia servas,

Hunc saltem everso juvenem succurrere seclo 500

Ne prohibete. fatis jam pridem sanguine nostro

Laomedontae luimus perjuria Trojae.

Jam pridem nobis coeli te regia, Caesar,

Invidet, atque hominum queritur curare triumphos.

Quippe ubi fas verſum atque nefas: tot bella per or-
bem :

505

Tam multae ſclerum facies : non ullus aratro
Dignus honos : ſqualent abductis arva colonis,
Et curvae rigidum falces conſtantur in enſem.
Hinc movet Euphrates, illinc Germania bellum :
Vicinae ruptis inter ſe legibus urbes 510
Arma ferunt : ſaevit toto Mars impius orbe.
Ut, quum carceribus ſeſe effudere quadrigae,
Addunt in ſpatia, & fruſtra retinacula tendens
Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

PRAENOBILI VIRO

FRANCISCO

MARCHIONI DE CARMARTHEN

SECUNDUM

VIRGILII GEORGICORUM LIB.

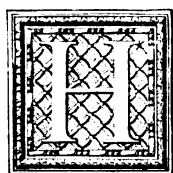
D. D. D.

Robertus Edge Pine

GEORGICON

LIBER SECUNDUS.

ACTENUS arborum cultus, & sidera
coeli :

Nunc te, Bacche, canam, nec non
silvestria tecum

Virgulta, & prolem tarde crescentis olivae.

Huc, pater o Lenaeæ, (tuis hic omnia plena

Muneribus : tibi pampineo gravidus autumnno 5

Floret ager ; spumat plenis vindemia labris)

Huc, pater o Lenaeæ, veni ; nudataque musto

Tingue novo mecum dereptis crura cothurnis.

Principio arboribus varia est natura creandis :

Namque aliae, nullis hominum cogentibus, ipsae
Sponte sua veniunt, camposque & flumina late
Curva tenent : ut molle filer, lentaeque genestae,
Populus, & glauca canentia fronde salicta.

Pars autem posito surgunt de semine : ut altae
Castaneae, nemorumque Jovi quae maxuma frondet
Aesculus, atque habitae Grajis oracula quercus. 16

Pullulat ab radice aliis densissima silva :

Ut cerasis, ulmisque : etiam Parnasia laurus

Parva sub ingenti matris se subjicit umbra.

Hos Natura modos primum dedit : his genus omne
Silvarum, fruticumque viret, nemorumque sacro-

rum.

21

Sunt alii, quos ipse via sibi reperit usus.

Hic plantas tenero abscidens de corpore matrum

Deposuit fulcis : hic stirpes obruit arvo,

Quadrifidasque fudes, & acuto robore vallos : 25

Silvarumque aliae pressos propaginis arcus

Exspectant, & viva sua plantaria terra.

Nil radiceis egent aliae : summumque putator

Haud dubitat terrae referens mandare cacumen.

Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu) 30

Truditur e sicco radix oleagina ligno.

Et saepe alterius ramos impune videmus

Vertere in alterius : mutatamque insita mala

Namque aliae, nullis hominum cogentibus, ipsae 10
Sponte sua veniunt, camposque & flumina late
Curva tenent : ut molle filer, lentaeque genestae,
Populus, & glauca canentia fronde salicta.

Pars autem posito surgunt de semine : ut altae
Castaneae, nemorumque Jovi quae maxuma frondet
Aesculus, atque habitae Grajis oracula quercus. 16
Pullulat ab radice aliis densissima filva :

Ut cerasis, ulmisque : etiam Parnasia laurus
Parva sub ingenti matris se subjicit umbra.

Hos Natura modos primum dedit: his genus omne
Silvarum, fruticumque viret, nemorumque sacro-
rum. 21

Sunt alii, quos ipse via sibi reperit usus.

Hic plantas tenero abscidens de corpore matrum

Deposuit fulcis : hic stirpes obruit arvo,

Quadrifidasque fudes, & acuto robore vallos : 25

Silvarumque aliae pressos propaginis arcus

Exspectant, & viva sua plantaria terra.

Nil radicis egent aliae : summumque putator

Haud dubitat terrae referens mandare cacumen.

Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu) 30

Truditur e sicco radix oleagina ligno.

Et saepe alterius ramos impune videmus

Vertere in alterius : mutatamque insita mala

Ferte pirum, & prunis lapidosa rubescere corna.
Quare agite o, proprios generatim discite cultus, 35
Agricolae, fructusque feros mollite colendo :
Neu segnes jaceant terrae. juvat Ilinara Baccho
Conferere, atque olea magnum vestire Taburnum.
Tuque ades, inceptumque una decurre laborem,
O decus, o famae merito pars maxuma nostrae, 40
Maecenas, pelagoque volans da vela patenti.
Non ego cuncta meis amplecti versibus opto :
Non, mihi si linguae centum sint, oraque centum,
Ferre vox. ades, & primi lege litoris oram.
In manibus terrae. non hîc te carmine ficto, 45
Atque per ambages, & longa exorsa tenebo.
Sponte sua quae se tollunt in luminis auras,
Infecunda quidem, sed laeta & fortia surgunt.
Quippe solo natura subest. tamen haec quoque si
quis
Inferat, aut scrobibus mandet mutata subactis, 50
Exuerint silvestrem animum : cultuque frequenti
In quascumque voces artis, haud tarda sequentur.
Nec non & sterilis, quae stirpibus exit ab imis,
Hoc faciet, vacuos si sit digesta per agros :
Nunc altae frondes, & rami matris opacant, 55
Crescentique adimunt foetus, uruntque ferentem.
Jam, quae feminibus jactis se sustulit arbos,

Tarda venit, feris factura nepotibus umbram :

Pomaque degenerant succos oblita priores :

Et turpis avibus praedam fert uva racemos. 60

Scilicet omnibus est labor inpendendus ; & omnes

Cogendae in sulcum, ac multa mercede domandae.

Sed truncis oleae melius, propagine vites

Respondent, solido Paphiae de robore myrtus.

Plantis & durae coruli nascuntur, & ingens 65

Fraxinus, Herculeaeque arbos umbrosa coronae,

Chaoniiue patris glandes : etiam ardua palina

Nascitur, & casus abies visura marinos.

Inferitur vero & foetu nucis arbutus horrida:

Et steriles platani malos gessere valentis : 70

Castaneae fagos, ornusque incanuit albo

Flore piri, glandemque sues fregere sub ulmis.

Nec modus inferere atque oculos imponere simplex.

Nam qua se medio trudent de cortice gemmae,

Et tenuis rumpunt tunicas, angustus in ipso 75

Fit nodo sinus ; huc aliena ex arbore germen

Includunt, udoque docent inolescere libro.

Aut rursus enodes trunci rescantur, & alte

Finditur in solidum cuneis via : deinde feraces

Plantae inmittuntur : nec longum tempus, & ingens

Exiit ad coelum ramis felicibus arbor : 81

Miraturque novas frondis, & non sua poma.

Praeterea genus haud unum, nec fortibus ulmis,
 Nec falici, lotoque, nec Idaeis cyparissis.
 Nec pingues unam in faciem nascuntur olivae, 85
 Orchades, & radii, & amarâ pausia baccâ,
 Pomaque, & Alcinoi silvae : nec furculus idem
 Crustumis, Syriisque piris, gravibusque volemis.
 Non eadem arboribus pendet vindemia nostris,
 Quam Methymnaeo carpit de palmite Lesbos. 90
 Sunt Thasiae vites, sunt & Mareotides albae :
 Pinguibus hae terris habiles, levioribus illae.
 Et passio Pfythia utilior, tenuisque Lagos,
 Tentatura pedes olim, vincituraque linguam :
 Purpureae, preciaeque. et quo te carmine dicam, 95
 Rhaetica ? nec cellis ideo contende Falernis.
 Sunt etiam Amineae vites, firmissima vina :
 Tmolius adfurgit quibus, & rex ipse Phanaeus,
 Argitisque minor : cui non certaverit ulla,
 Aut tantum fluere, aut totidem durare per annos.
 Non ego te, Dis & mensis adcepta secundis, 101
 Transierim, Rhodia, & tumidis, Bumaste, racemis.
 Sed neque quam multae species, nec nomina quae
 sint,
 Est numerus : neque enim numero comprehendere
 refert :
 Quem qui scire velit, Libyci velit aequoris idem 105

Discere quam multae zephyro turbentur arenae :
Aut, ubi navigiis violentior incidit eurus,
Nosse, quot Ionii veniant ad litora fluctus.
Nec vero terrae ferre omnes omnia possunt.
Fluminibus falices, crassisque paludibus alni 110
Nascuntur : steriles saxosis montibus orni :
Litora myrtetis laetissima : denique apertos
Bacchus amat collis, aquilonem & frigora taxi.
Adspice & extremis domitum cultoribus orbem,
Eoasque domos Arabum, pictosque Gelonos. 115
Divisae arboribus patriae. sola India nigrum
Fert ebum : solis est turea virga Sabacis.
Quid tibi odorato referam sudantia ligno
Balsamaque, & baccas semper frondentis acanthi ?
Quid nemora Aethiopum molli canentia lana? 120
Velleraque ut foliis depectant tenuia Seres ?
Aut quos Oceano propior gerit India lucos,
Extremi sinus orbis ? ubi aëra vincere summum
Arboris haud ullae jactu potuere sagittae.
Et gens illa quidem sumtis non tarda pharetris. 125
Media fert tristes succos, tardumque saporem
Felicis mali ; quo non praesentius ullum,
Pocula si quando faevae infecere novercae,
Miscueruntque herbas & non innoxia verba,
Auxilium venit, ac membris agit atra venena. 130

Ipsa ingens arbos, faciemque simillima lauro ;
Et, si non alium late jactaret odorem,
Laurus erat. folia haud ullis labentia ventis :
Flos ad prima tenax. animas & olentia Medi
Ora foveat illo, & senibus medicantur anhelis. 135
Sed neque Medorum silvae, ditissima terra,
Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus,
Laudibus Italiae certent : non Baëtra, neque Indi,
Totaque turiferis Panchaia pinguis arenis.
Haec loca non tauri spirantes naribus ignem 140
Invertere, fatis inmanis dentibus hydri ;
Nec galeis, densisque virum seges horruit hastis :
Sed gravidæ fruges, & Bacchi Mafficus humor
Inplevere : tenent oleae armentaque laeta.
Hinc bellator equus campo sese arduus infert: 145
Hinc albi, Clitumne, greges, & maxuma taurus
Victima, sæpe tuo perfusi flumine sacro,
Romanos ad templa Deum duxere triumphos.
Hic ver adfiduum, atque alienis mensibus aestas :
Bis gravidæ pecudes, bis pomis utilis arbor. 150
At rabidæ tigres absunt, & sæva leonum
Semina ; nec miseros fallunt aconita legentis ;
Nec rapit inmensos orbis per humum, neque tanto
Squameus in spiram tractu se conligit anguis.
Adde tot egregias urbis, operumque laborem, 155

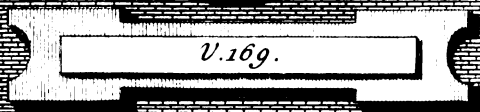
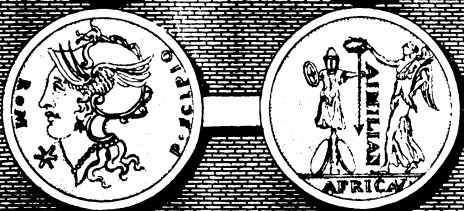
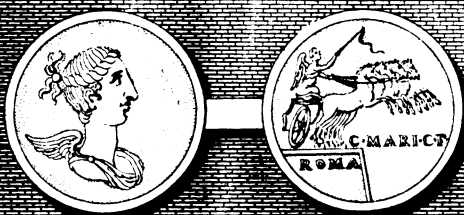
Tot congesta manu praeruptis oppida faxis;
Fluminaque antiquos subterlabentia muros.
An mare, quod supra, memorem, quodque adluit
infra,

Anne lacus tantos? te, Lari maxume, teque
Fluctibus&fremitu adsurgens, Benace, marino? 160
An memorem portus, Lucrinoque addita claustra:
Atque indignatum magnis stridoribus aequor,
Julia qua ponto longe sonat unda refuso,
Tyrrhenusque fretis inmittitur aestus Avernis?
Haec eadem argenti rivos, aerisque metalla 165
Ostendit venis, atque auro plurima fluxit.

Haec genus acre virum Marfos, pubemque Sabel-
lam,

Adfuetumque malo Ligurem, Volscosque verutos
Extulit: haec Decios, Marios, magnosque Camillos:
Scipiadas duros bello: & te, maxume Caesar, 170
Qui nunc, extremis Asiae jam victor in oris,
Inbellem avertis Romanis arcibus Indum.

Salve, magna parens frugum, Saturnia tellus;
Magna virum: tibi res antiquae laudis & artis
Ingredior, sanctos ausus recludere fontis, 175
Aescraeumque cano Romana per oppida carmen.
Nunc locus arborum ingeniis: quae robora cuique,
Quis color, & quae sit rebus natura ferendis.

Difficiles primum terrae, collesque maligni,
Tenuis ubi argilla, & dumosis calculus arvis, 180
Palladia gaudent silva vivacis olivae.
Indicio est, tractu surgens oleaster eodem
Plurimus, & strati baccis silvestribus agri.
At quae pinguis humus, dulcique uligine laeta,
Quique frequens herbis & fertilis ubere campus, 185
Qualem saepe cava montis convalle solemus
Dispicere : huc summis liquuntur rupibus amnes,
Felicemque trahunt limum : quique editus Austro,
Et filicem curvis invisam pascit aratris :
Hic tibi praevalidas olim multoque fluentis 190
Sufficiet Baccho vitis : hic fertilis uvae,
Hic laticis, qualem pateris libamus & auro,
Inflavit quum pinguis ebur Tyrrhenus ad aras,
Lancibus & pandis fumantia reddimus exta.
Sin armenta magis studium vitulosque tueri, 195
Aut foetus ovium, aut urentis culta capellas :
Saltus, & saturi petito longinqua Tarenti,
Et qualem infelix amisit Mantua campum,
Pascentem niveos herbofo flumine cycnos.
Non liquidi gregibus fontes, non gramina deerunt.
Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.
Nigra fere, & presso pinguis sub vomere terra,

Et cui putre solum, (namque hoc imitamur arando)
Optuma frumentis. non ullo ex aequore cernes 205
Plura domum tardis decedere plaustra iuvcnis :
Aut unde iratus silvam devexit arator,
Et nemora evertit multos ignava per annos,
Antiquasque domos avium cum stirpibus imis
Eruit : illae altum nidis petiere relictis. 210
At rudis enituit inpulso vomere campus.
Nam jejuna quidem clivosi glarea ruris
Vix humilis apibus casias roremque ministrat :
Et tophus scaber, & nigris exesa chelydris
Creta, negant alios acque serpentibus agros 215
Dulcem ferre cibum, & curvas praeberc latebras.
Quae tenuem exhalat nebulam, fumosque volucris ;
Et bibit humorem, & quum vult, ex se ipsa re-
mittit :
Quaeque suo viridi semper se gramine vestit,
Nec scabie & falsa laedit robigine ferrum, 220
Illa tibi laetis intexet vitibus ulmos :
Illa ferax oleo est : illam experiere colendo,
Et facilem pecori, & patientem vomeris unci.
Talem dives arat Capua, & vicina Vesuvo
Ora jugo, & vacuis Clanius non aequus Acerris. 225
Nunc, quoquamque modo possis cognoscere, dicam.
Rara sit, an supra morem si densa, requiras :

Altera frumentis quoniam favet, altera Baccho :
Densâ magis Cereri, rarissima quaeque Lyaeo :
Ante locum capies oculis, alteque jubebis 230
In solido puteum demitti, omnemque repones
Rursushumum, & pedibus summas aequabis arenas.
Si deerunt, rarum, pecorique & vitibus almis
Aptius uber erit ; sin in sua posse negabunt
Ire loca, & scrobibus superabit terra repletis, 235
Spissus ager : glebas cunctantis crassaque terga
Exspecta, & validis terram proscinde juvencis.
Salsâ autem tellus, & quae perhibetur amara,
Frugibus infelix (ea nec mansuescit arando,
Nec Bacchogenus, aut pomis sua nomina servat) 240
Tale dabit specimen. tu spisso vimine qualos,
Colaue praelorum fumosis deripe tectis.
Huc ager ille malus, dulcesque a fontibus undae
Ad plenum calcentur : aqua eluctabitur omnis
Scilicet, & grandes ibunt per vimina guttae ; 245
At sapor indicium faciet manifestus, & ora
Tristia tentantum sensu torquebit amaror.
Pinguis item quae sit tellus, hoc denique pacto
Discimus : haud umquam manibus jactata fatiscit,
Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. 250
Humida majores herbas alit, ipsaque justo
Lactior. ah nimium ne sit mihi fertilis illa,

Neu se praevalidam primis ostendat aristis !

Quae gravis est, ipso tacitam se pondere prodit,
Quaeque levis. promptum est oculis praediscere
nigram, 255

Et quis cui color : at sceleratum exquirere frigus
Difficile est : piceae tantum, taxique nocentes
Interdum, aut ederae pandunt vestigia nigrae.
His animadversis, terram multo ante memento
Excoquere, & magnos scrobibus concidere montis,
Ante supinatas aquiloni ostendere glebas, 260
Quam lactum infodias vitis genus. optuma putri
Arva solo : id venti curant, gelidaeque pruinae,
Et labefacta movens robustus jugera fossor.

At, si quos haud ulla viros vigilantia fugit, 265
Ante locum similem exquirunt, ubi prima paretur
Arboribus feges, & quo mox digesta feratur ;
Mutatam ignorent subito ne semina matrem.

Quin etiam coeli regionem in cortice signant :
Ut, quo quaeque modo steterit, qua parte calores
Austrinos tulerit, quae terga obverterit axi, 271
Restituant. adeo in teneris consuescere multum est.
Collibus, an plano melius sit ponere vitem,
Quaere prius. Si pinguis agros metabere campi,
Densa sere : in denso non segnior ubere Bacchus. 275
Sin, tumulis adclive solum collisque supinos,

Indulge ordinibus: nec secius omnis in unguem
 Arboribus positis secto via limite quadret.
 Ut saepe ingenti bello quum longa cohortis
 Explicuit legio, & campo stetit agmen aperto, 280
 Directaeque acies, ac late fluctuat omnis
 Aere renidenti tellus, nec dum horrida miscent
 Proelia, sed dubius mediis Mars errat in armis.
 Omnia sint paribus numeris dimensa viarum :
 Non animum modo uti pascat prospectus inanem :
 Sed quia non aliter vires dabit omnibus aequas 285
 Terra, neque in vacuum poterunt se extendere rami.
 Forsitan & scrobibus quae sint fastigia quaeras.
 Ausim vel tenui vitem committere sulco.
 Altior ac penitus terrae defigitur arbos, 290
 Aesculus in primis : quae quantum vertice ad auras
 Aetherias, tantum radice in Tartara tendit.
 Ergo non hiemes illam, non flabra, neque imbres
 Convellunt : inmota manet, multosque nepotes,
 Multa virum volvens durando secula vincit. 295
 Tum fortis late ramos & brachia tendens
 Huc illuc, media ipsa ingentem sustinet umbram.
 Neve tibi ad solem vergant vineta cadentem :
 Neve inter vites corulum fere : neve flagella
 Summa pete, aut summa destringe ex arbore plan-
 tas : 300

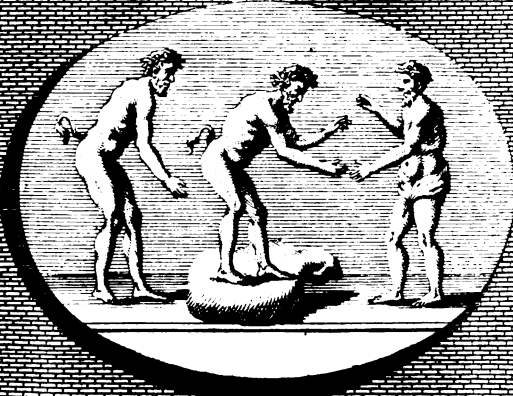
(Tantus amor terrae) neu ferro laede retuso
 Semina : neve oleae filvestris inferere truncos.
 Nam saepe incautis pastoribus excidit ignis,
 Qui, furtim pingui primum sub cortice tectus,
 Robora comprehendit, frondesque elapsus in altas 305
 Ingentem coelo sonitum dedit : inde secutus
 Per ramos victor, perque alta cacumina regnat,
 Et totum involvit flammis nemus, & ruit atram.
 Ad coelum picea crassus caligine nubem :
 Praesertim si tempestas a vertice filvis 310
 Incubuit, glomeratque ferens incendia ventus.
 Hoc ubi ; non a stirpe valent, caesaeque reverti
 Possunt, atque ima similes revirescere terra :
 Infelix superat foliis oleaster amaris.
 Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctora
 Tellurem Borea rigidam spirante moveri. 316
 Rura gelu tum claudit hiems : nec semine jacto
 Concretam patitur radicem adfigere terrae.
 Optima vinetis fatio, quum vere rubenti
 Candida venit avis, longis invisa colubris : 320
 Prima vel autumnii sub frigora, quum rapidus sol
 Nondum hiemem contingit equis, jam praeterit
 aestas.
 Ver adeo frondi nemorum, ver utile filvis :
 Vere tument terrae, & genitalia femina poscunt.

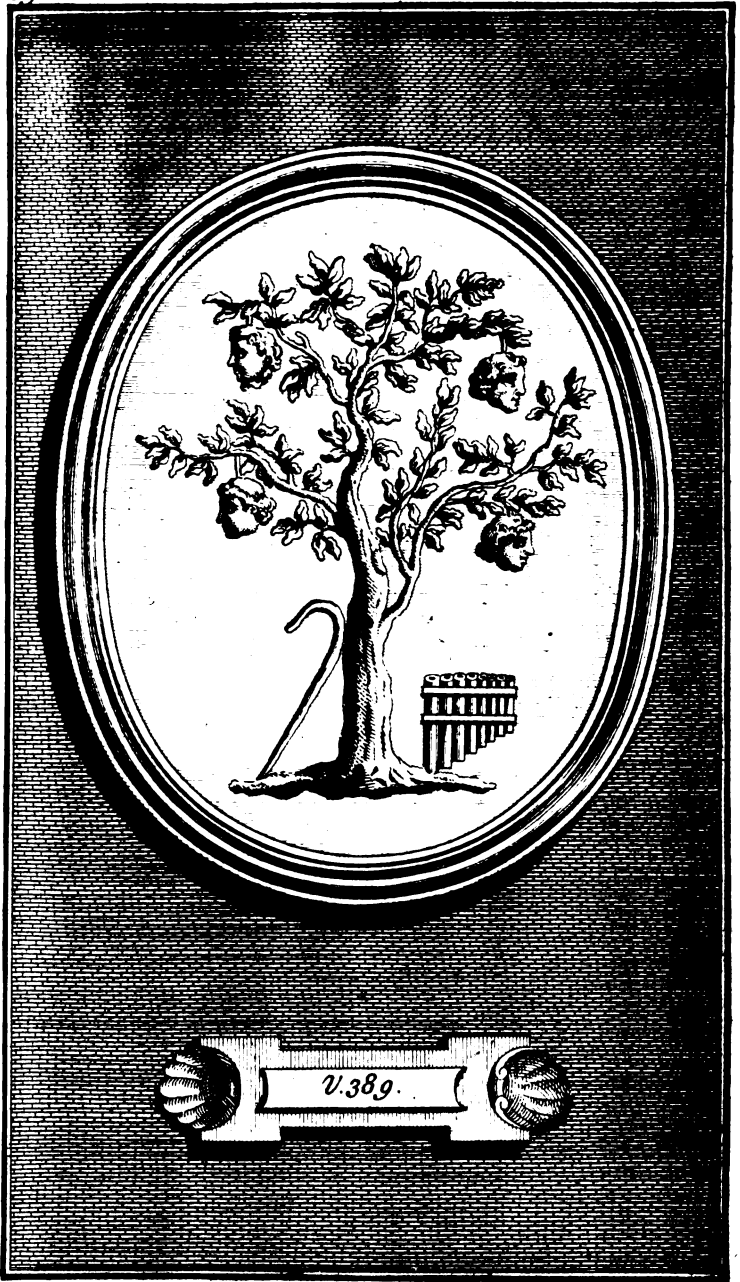
V. 321.

Tum Pater omnipotens fecundis imbribus Aether
Conjugis in gremium laetae descendit, & omnes 326
Magnus alit, magno commixtus corpore, foetus.
Avia tum resonant avibus virgulta canoris,
Et Venerem certis repetunt armenta diebus :
Parturitalmusager, Zephyrique tepentibus auris 330
Laxant arva finus : superat tener omnibus humor;
Inque novos soles audent se germina tuto
Credere : nec metuit surgentis pampinus Austros,
Aut actum coelo magnis Aquilonibus imbrem :
Sed trudit gemmas, & frondis explicat omnis. 335
Non alios prima crescentis origine mundi
Inluxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim. ver illud erat : ver magnus agebat
Orbis, & hibernis parcebant flatibus Euri :
Quum primae lucem pecudes hausere, virûmque
Ferrea progenies duris caput extulit arvis, 341
Inmissaeque ferae filvis, & fidera coelo.
Nec res hunc tenerae possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret frigusque caloremque
Inter, & exciperet coeli indulgentia terras. 345
Quod superest, quaecumque premes virgulta per
agros,
Sparge fimo pingui, & multa-memor occule terra :
Aut lapidem bibulum, aut squalentis infode conchas :

Inter enim labentur aquae, tenuisque subibit
Halitus, atque animos tollent fata. jamque reperti,
Qui saxo super, atque ingentis pondere testae
Urguerent : hoc effusos munimen ad imbris :
Hoc, ubi hiulca fiti findit Canis aestifer arva.
Seminibus positis, superest deducere terram
Saepius ad capita, & duros jactare bidentis : 355
Aut pressio exercere solum sub vomere, & ipsa
Flectere luctantis inter vineta juvencos.
Tum levis calamos, & rase hastilia virgae,
Fraxineasque aptare fudes, furcasque bicornis :
Viribus eniti quarum, & contemnere ventos 360
Adfuescant, summasque sequi tabulata per ulmos.
Ac, dum prima novis adolescit frondibus aetas,
Parcendum teneris : & dum se laetus ad auras
Palmes agit, laxis per purum inmissus habenis,
Ipsa acie nondum falcis tentanda, sed uncis 365
Carpendae manibus frondes, interque legendae.
Inde ubi jam validis amplexae stirpibus ulmos
Exierint, tum stringe comas, tum brachia tonde.
Ante reformidant ferrum : tum denique dura
Exerce imperia, & ramos conpescere fluentis. 370
Texendae saepes etiam, & pecus omne tenendum :
Praecipue dum frons tenera imprudensque laborum :
Cui, super indignas hiemes solemque potentem,

V.380.384.

V. 389.

Silvestres uri adfidue capreaeque sequaces
Inludunt, pascuntur oves avidaeque juvencae. 375
Frigora nec tantum cana concreta pruina,
Aut gravis incumbens scopulis arentibus aestas,
Quantum illi nocuere greges, durique venenum
Dentis, & admorso signata in stirpe cicatrix.
Non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris
Caeditur, & veteres ineunt proscenia ludi : 381
Praemiaque ingeniis pagos & compita circum
Thesidae posuere : atque inter pocula lacti
Mollibus in pratis unctos saluere per utres.
Nec non Ausonii, Troja gens missa, coloni 385
Versibus incomtis ludunt, risuque soluto ;
Oraque corticibus sumunt horrenda cavatis :
Et te, Bacche, vocant per carmina laeta, tibi que
Oscilla ex alta suspendunt mollia pinu.
Hinc omnis largo pubescit vinea foetu : 390
Complentur vallesque cavae saltusque profundi,
Et quocumque Deus circum caput egit honestum.
Ergo rite suum Baccho dicemus honorem
Carminibus patriis, lanceisque & liba feremus ;
Et ductus cornu stabit sacer hircus ad aram, 395
Pinguiaque in veribus torrebimus exta columnis.
Est etiam ille labor curandis vitibus alter,

Cui numquam exhausti fatis est: namque omne
quot annis

Terque quaterque solum scindendum, glebaque
versis

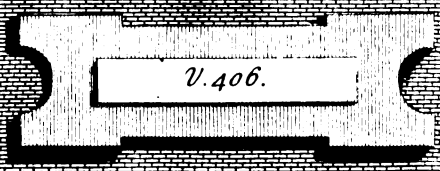
Aeternum frangenda bidentibus: omne levandum
Fronde nemus; redit agricolis labor actus in orbem,
Atque in se sua per vestigia volvitur annus. 402

Ac jam olim feras posuit quum vinea frondis,
Frigidus & filvis Aquilo decussit honorem;
Jam tum acer curas venientem extendit in annum
Rusticus, & curvo Saturni dente relictam 406

Persequitur vitem adtondens, fingitque putando.
Primus humum fodito, primus devecta cremato
Sarmenta, & vallos primus sub tecta referto:
Postremus metito. bis vitibus ingruit umbra: 410

Bis segetem densis obducunt sentibus herbae.
Durus uterque labor. laudato ingentia rura:
Exiguum colito. nec non etiam aspera rusci
Vimina per silvam, & ripis fluvialis arundo
Caeditur, incultique exercet cura salicti. 415

Jam vinctae vites: jam falcem arbuta reponunt:
Jam canit extremos effoetus vinitor antes.
Sollicitanda tamen tellus, pulvisque movendus.
Et jam maturis metuendus Juppiter uvis.
Contra, non ulla est oleis cultura: nequae illae 420

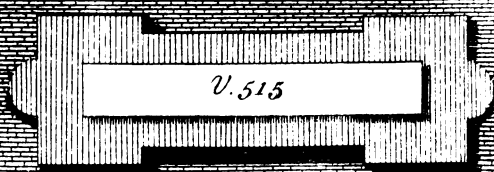
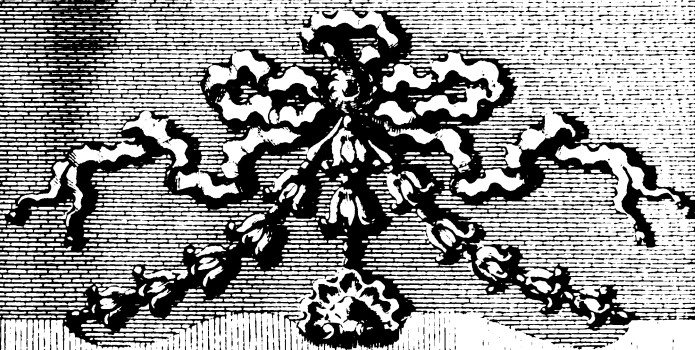
Procurvam exspectant falcem rastrosque tenaces,
Quum semel haeserunt arvis, aurasque tulerunt.
Ipsa satis tellus, quum dente recluditur unco,
Sufficit humorem, & gravidas cum vomere fruges.
Hoc pinguem & placitam Paci nutritor olivam. 425
Poma quoque, ut primum truncos sensere valentis,
Et vires habuere suas, ad sidera raptim
Vi propria nituntur, opisque haud indiga nostrae.
Nec minus interea foetu nemus omne gravescit,
Sanguineisque inculta rubent aviaria baccis. 430
Tondentur cytisi, taedas silva alta ministrat,
Pascunturque ignes nocturni, & lumina fundunt.
Et dubitant homines serere, atque inpendere curam?
Quid majora sequar? salices, humilesque genestae,
Aut illae pecori frondem, aut pastoribus umbras
Sufficiunt, saepemque satis, & pabula melli. 436
Et juvat undantem buxo spectare Cytorum,
Naryciaeque picis lucos: juvat arva videre
Non rastris, hominum non ulli obnoxia curae.
Ipsae Caucasio steriles in vertice silvae, 440
Quas animosi Euri adsidue franguntque feruntque,
Dant alios aliae foetus: dant utile lignum,
Navigiis pinos, domibus cedrumque cupressosque.
Hinc radios trivere rotis, hinc tympana plaustris
Agricolae, & pandas ratibus posuere carinas. 445

Viminibus falices fecundae, frondibus ulmi ;
 At myrtus validis hastilibus, & bona bello
 Cornus : Ityraeos taxi torquentur in arcus.
 Nec tiliae leves aut torno rasile buxum
 Non formam adciunt, ferroque cavantur acuto,
 Nec non & torrentem undam levis innatat alnus, 45
 Missa Pado : nec non & apes examina condunt
 Corticibusque cavis vitiosaeque ilicis alveo.
 Quid memorandum aequae Baccheïa dona tulerunt ?
 Bacchus & ad culpam causas dedit. ille furentis 455
 Centauros letho domuit, Rhoetumque Pholumque,
 Et magno Hylarum Lapithis cratere minantem.
 O fortunatos nimium, sua si bona norint,
 Agricolas ! quibus ipsa, procul discordibus armis,
 Fundit humo facilem victum justissima tellus. 460
 Si non ingentem foribus domus alta superbis
 Mane salutantum totis vomit aedibus undam ;
 Nec varios inhiant pulchra testudine postes,
 Inlusasque auro vestis, Ephyreïaque aera ;
 Alba neque Assyrio fucatur lana veneno, 465
 Nec casia liquidi corrumpitur usus olivi :
 At secura quies, & nescia fallere vita,
 Dives opum variarum ; at latis otia fundis,
 Speluncae, vivique lacus ; at frigida Tempe,
 Mugitusque boum, mollesque sub arbore somni 470

Non absunt. illic saltus ac lustra ferarum,
Et patiens operum, exiguoque adsueta juvenus,
Sacra Deum, sanctique patres : extrema per illos
Justitia excedens terris vestigia fecit.
Me vero primum dulces ante omnia Musae, 475
Quarum sacra fero ingenti percussus amore,
Adcipiant ; coelique vias, & fidera monstrent :
Defectus solis varios, lunaeque labores :
Unde tremor terris : qua vi maria alta tumescant
Objicibus ruptis, rursusque in se ipsa residant : 480
Quid tantum Oceano properent se tinguere soles
Hiberni, vel quae tardis mora noctibus obstet,
Sin, has ne possim naturae adcedere partes,
Frigidus obstiterit circum praecordia sanguis ;
Rura mihi & rigui placeant in vallibus amnes ; 485
Flumina amem silvasque inglorius. o, ubi campi,
Spercheosque, & virginibus bacchata Lacaenis
Taygeta : o, qui me gelidis in vallibus Haemi
Sistat, & ingenti ramorum protegat umbra !
Felix, qui potuit rerum cognoscere causas : 490
Atque metus omnis & inexorabile fatum
Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari !
Fortunatus & ille, Deos qui novit agrestis,
Panaque, Silvanumque senem, Nymphasque sorores.
Illum non populi fasces, non purpura regum 495

Flexit, & infidos agitans discordia fratres :
Aut conjurato descendens Dacus ab Histro :
Non res Romanae, perituraque regna : neque ille,
Aut doluit miserans inopem, aut invidit habenti:
Quos rami fructus, quos ipsa volentia rura 500
Sponte tulere sua, carpfit: nec ferrea jura,
Infanumque forum, aut populi tabularia vidit.
Sollicitant alii remis freta caeca, ruuntque
In ferrum, penetrant aulas, & limina regum :
Hic petit excidiis urbem, miserosque Penatis ; 505
Ut gemma bibat, & Sarrano indormiat ostro.
Condit opes alius, defossoque incubat auro.
Hic stupet adtonitus Rostris: hunc plausus hiantem
Per cuneos (geminatus enim) plebisque patrumque
Corripuit : gaudent perfusi sanguine fratrum, 510
Exfilioque domos & dulcia limina mutant ;
Atque alio patriam quaerunt sub sole jacentem.
Agricola incurvo terram dimovit aratro:
Hinc anni labor : hinc patriam parvosque nepotes
Sustinet: hinc armenta boum, meritosque juvencos.
Nec requies, quin aut pomis exuberet annus, 516
Aut foetu pecorum, aut Cerealis mergite culmi :
Proventuque oneret fulcos, atque horrea vincat.
Venit hiems, teritur Sicyonia bacca trapetis :
Glande sues lacti redeunt : dant arbuta silvae: 520

Et varios ponit foetus autumnus : & alte
Mitis in apricis coquitur vindemia faxis.
Interea dulces pendent circum oscula nati :
Casta pudicitiam servat domus : ubera vaccae
Lactea demittunt : pinguesque in gramine lacto 525
Inter se adversis luçantur cornibus haedi.
Ipse dies agitat festos : fufusque per herbam,
Ignis ubi in medio, & focii cratera coronant,
Te, libans, Lenae, vocat : pecorisque magistris
Velocis jaculi certamina ponit in ulmo : 530
Corporaque agresti nudant praedura palaeſtra.
Hanc olim veteres vitam coluere Sabini :
Hanc Remus, & frater : ſic fortis Etruria crevit :
Scilicet & rerum facta eſt pulcherrima Roma,
Septemque una ſibi muro circumdedit arces. 535
Ante etiam ſceptrum Dictaci regis, & ante
Inſipia quam caeſis gens eſt epulata juvencis,
Aureus hanc vitam in terris Saturnus agebat,
Necdum etiam audierant inflari clafſica, necdum
Inpoſitos duris crepitare incudibus enſes. 540
Sed nos inmenſum ſpatiis confecimus aequor :
Et jam tempus equum ſumantia ſolvere colla.

PRAENOBILI JUVENI

CAROLO

MARCHIONI DE GRANBY

TERTIUM

VIRGILII GEORGICORUM LIB.

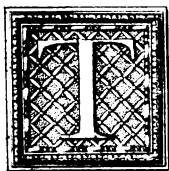
D. D. D.

Robertus Edge Pine

GEORGICON

LIBER TERTIUS.

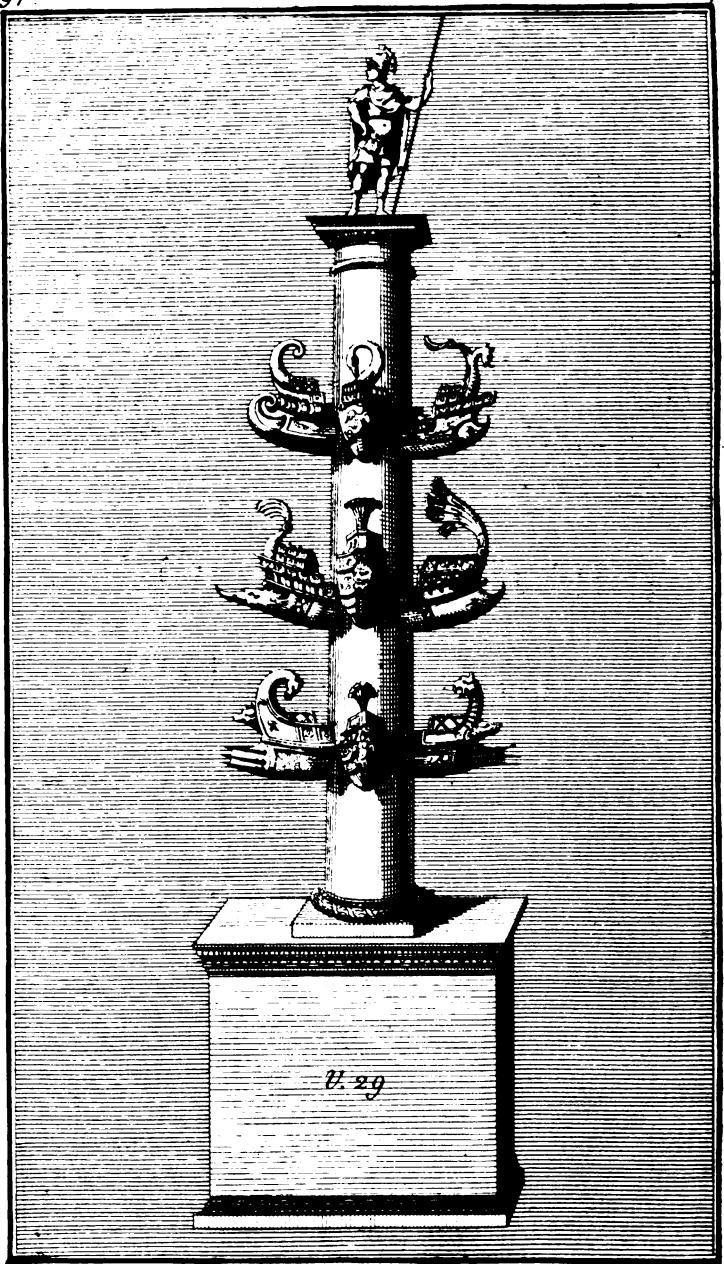

E quoque, magna Pales, & te me-
morande canemus

Pastor ab Amphryso: vos, silvae am-
nesque Lycei.

Cetera, quae vacuas tenuissent carmine mentis,
Omnia jam volgata. quis aut Eurysthea durum,
Aut inlaudati nescit Busridis aras? 5

Cui non dictus Hylas puer, & Latonia Delos?
Hippodameque, humeroque Pelops insignis eburno,
Acer equis? tentanda via est, qua me quoque possim
Tollere humo, victorque virum volitare per ora.

Primus ego in patriam mecum, modo vita superfit,
Aonio rediens deducam vertice Musas : 11

Primus Idumaeas referam tibi, Mantua, palmas :

Et viridi in campo templum de marmore ponam

Propter aquam, tardis ingens ubi flexibus errat

Mincius, & tenera praetexit arundine ripas. 15

In medio mihi Caesar erit, templumque tenebit.

Illi victor ego, & Tyrio conspectus in ostro

Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.

Cuncta mihi, Alpheumlinquens lucosque Molorchi,

Curfibus & crudo decernet Graecia cestu. 20

Ipse, caput tonsae foliis ornatus olivae,

Dona feram. jam nunc sollemnis ducere pompas

Ad delubra juvat, caesosque videre juvencos :

Vel scaena ut versis discedat frontibus; utque

Purpurea intexti tollant aulaea Britanni. 25

In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto

Gangaridum faciam, victorisque arma Quirini :

Atque hic undantem bello, magnumque fluentem

Nilum, ac navali surgentis aere columnas.

Addam urbis Asiae domitas, pulsumque Niphaten,

Fidentemque fuga Parthum versisque sagittis, 31

Et duo rapta manu diverso ex hoste tropaea,

Bisque triumphatas utroque ab litore gentis.

Stabunt & Parii lapides, spirantia signa,

Affaraci proles, demiffaeque ab Jove gentis 35
 Nomina, Trofque parens, & Trojae Cynthius auctor.
 Invidia infelix Furias amnemque feverum
 Cocyti metuet, tortosque Ixionis anguis,
 Inmanemque rotam, & non exsuperabile faxum.
 Interea Dryadum filvas faltusque fequamur 40
 Intactos, tua, Maecenas, haud mollia juffa.
 Te fine nil altum mens inchoat. en age, fegnīs
 Rumpe moras : vocat ingenti clamore Cithaeron,
 Taygetique canes, donitrixque Epidaurusequorum :
 Et vox adfenfu nemorum ingeminata remugit. 45
 Mox tamen ardentis adcingar dicere pugnas
 Caefaris, & nomen famâ tot ferre per annos,
 Tithoni prima quot abeft ab origine Caefar.
 Seu quis, Olympiacae miratus praemia palmae,
 Pafcit equos ; feu quis fortis ad aratra juvencos, 50
 Corpora praecipue matrum legat. optuma torvae
 Forma bovis, cui turpe caput, cui plurima cervix,
 Et crurum tenuis a mento palearia pendent.
 Tum longo nullus lateri modus : omnia magna :
 Pes etiam, & camuris hirtae fub cornibus aures. 55
 Nec mihi difpliceat maculis inſignis & albo,
 Aut juga detrectans ; interdumque afpera cornu,
 Et faciem tauro propior, quaeque ardua tota,
 Et gradiens ima verrit veſtigia cauda.

Aetas Lucinam, justosque pati hymenaeos: 6a

Definit ante decem, post quatuor incipit annos :

Cetera nec foeturae habilis, nec fortis aratris.

Interea, superat gregibus dum laeta juventas,

Solve mares : mitte in Venerem pecuaria primus,

Atque aliam ex alia generando suffice prolem. 65

Optuma quaeque dies miseris mortalibus aevi

Prima fugit : subeunt morbi, tristisque senectus ;

Et labor, & durae rapit inclementia mortis.

Semper erunt, quarum mutari corpora malis.

Semper enim refice : ac, ne post amissa requiras, 70

Anteveni, & subolem armento fortire quot annis.

Nec non & pecori est idem dilectus equino.

Tu modo, quos in spem statues submittere gentis,

Praecipuum jam inde a teneris impende laborem.

Continuo pecoris generosi pullus in arvis. 75

Altius ingreditur, & mollia crura reponit.

Primus & ire viam, & fluvios tentare minaces,

Audet, & ignoto sese committere ponti :

Nec vanos horret strepitus. illi ardua cervix,

Argutumque caput, brevis alvus, obesaque terga: 80

Luxuriatque toris animosum pectus : honesti

Spadices, glaucique ; color deterrimus albis,

Et gilvo. tum, si qua sonum procul arma dedere,

Stare loco nescit : micat auribus, & tremitt artus.

Conlectumque premens volvit sub naribus ignem :

Densa juba, & dextro jactata recumbit in armo. 86

At duplex agitur per lumbos spina, cavatque

Tellurem, & solido graviter sonat ungula cornu.

Talis Amyclaei domitus Pollucis habenis

Cyllarus, &, quorum Graji meminere poëtae, 90

Martis equi bijuges, & magni currus Achilli.

Talis & ipse jubam cervice effundit equina

Conjugis adventu pernix Saturnus, & altum

Pelion.hinnitu fugiens inplevit acuto.

Hunc quoque, ubi aut morbo gravis, aut jam segnior
annis 95

Deficit, abde domo ; nec turpi ignosce fenectae.

Frigidus in Venerem senior, frustraue laborem.

Ingratum trahit:&, si quando ad proelia ventum est,

Ut quondam in stipulis magnus sine viribus ignis,

Incaſſum fuit. ergo animos aevumque notabis 100

Praecipue : hinc alias artis, prolemque parentum,

Et quis cuique dolor victo, quae gloria palmae.

Nonne vides, quum praecipiti certamine campum

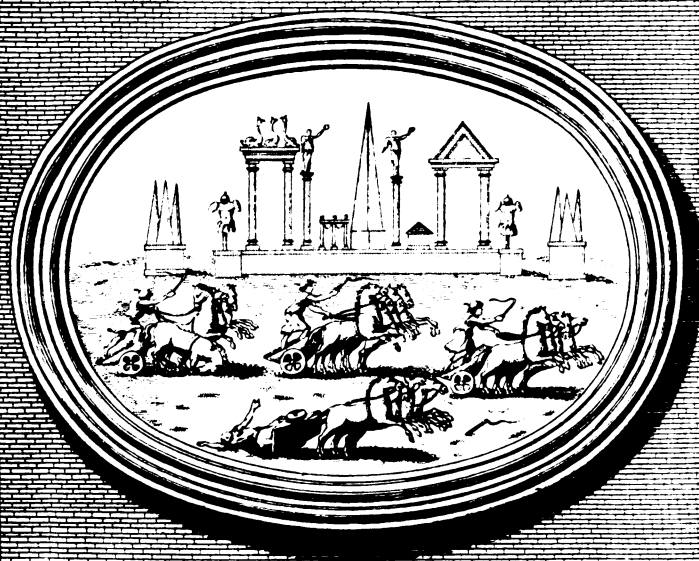
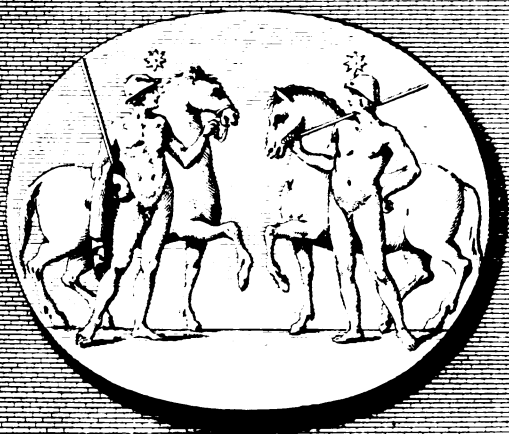
Conripuere, ruuntque effusi carcere currus,

Quum spes adrectae juvenum, exsultantiaque haurit

Corda pavor pulsans: illi instant verbera torto, 106

Et proni dant lora : volat vi fervidus axis.

inque humiles, jamque elati sublimis videntur

V. 89. 103.

Aëra per vacuum ferri, atque adfurgere in auras.
Nec mora, nec requies. at fulvae nimbus arenae 110
Tollitur : humescunt spumis, flatuque sequentum.
Tantus amor laudum, tantae est victoria curae.
Primus Erichthonius currus & quatuor ausus
Jungere equos, rapidusque rotis insistere victor.
Frena Pelethronii Lapithae, gyrosque dedere 115
Inpositi dorso, atque equitem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.
Aequus uterque labor: aequae juvenemque magistri
Exquirunt, calidumque animis & curfibus acrem.
Quamvis saepe fuga verfos ille egerit hostis, 120
Et patriam Epirum referat, fortisque Mycenae;
Neptunique ipsa deducat origine gentem.
His animadversis instant sub tempus, & omnis
Inpendunt curas densa distendere pingui,
Quem legere ducem, & pecori dixere maritum: 125
Pubentesque secant herbas, fluviosque ministrant,
Farraque; ne blando nequeat superesse labori;
Invalidique patrum referant jejunia gnati:
Ipsa autem macie tenuant armenta volentes.
Atque, ubi concubitus primos jam nota voluptas 130
Sollicitat, frondisque negant, & fontibus arcent:
Saepe etiam cursu quatiunt, & sole fatigant,
Quum graviter tunsis gemit area frugibus, & quum

Surgentem ad zephyrum paleae jactantur inanes.
Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus 135
Sit genitali arvo, & fulcos oblimet inertis :
Sed rapiat sitiens Venerem, interiusque recondat.
Rursus cura patrum cadere, & succedere matrum
Incipit. exactis gravidae quum mensibus errant,
Non illas gravibus quisquam juga ducere plaustris,
Non saltu superare viam sit passus, & acri 141
Carpere prata fuga, fluviosque innare rapaces.
Saltibus in vacuis pascant, & plena secundum
Flumina : muscus ubi, & viridissima gramine ripa,
Speluncaeque tegant, & faxea procubet umbra. 145
Est lucos Silari circa illicibusque virentem
Plurimus Alburnum volitans, quoui nomen asilo :
Romanum est, oestrum Graji vertère vocantes ;
Asper, acerba sonans : quo tota exterrita silvis
Diffugiunt armenta ; furit mugitibus aether 150
Concussus, silvaeque & ficci ripa Tanagri.
Hoc quondam monstro horribilis exercuit iras
Inachiae Juno pestem meditata juvencae.
Hunc quoque, nam mediis fervoribus acrior instat,
Arcebis gravido pecori, armentaque pasces 155
Sole recens orto, aut noctem ducentibus astris.
Post partum cura in vitulos traducitur omnis :
Continuoque notas & nomina gentis inurant :

Et quos aut pecori malint submittere habendo,
Aut aris fervare sacros, aut scindere terram, 160
Et campum horrentem fractis invertere glebis.
Cetera pascuntur viridis armenta per herbas.
Tu quos ad studium atque usum formabis agrestem,
Jam vitulos hortare, viamque insiste domandi,
Dum faciles animi juvenum, dum mobilis aetas. 165
Ac primum laxos tenui de vimine circlos
Cervici subnecte : dehinc, ubi libera colla
Servitio adfuerint, ipsis e torquibus aptos
Junge pares, & coge gradum conferre juvencos :
Atque illis jam saepe rotae ducantur inanes 170
Per terram, & summo vestigia pulvere signent.
Post valido nitens sub pondere faginus axis
Instrepat, & junctos temo trahat aereus orbis.
Interea pubi indomitae non gramina tantum,
Nec vefcas falicum frondes, ulvamque palustrem,
Sed frumenta manu carpes sata : nec tibi foetae 176
More patrum nivea inplebunt mulctraria vaccae,
Sed tota in dulcis confument ubera natos.
Sin ad bella magis studium, turmasque feroces,
Aut Alpheia rotis praelabi flumina Pisae, 180
Et Jovis in luco currus agitare volantis ;
Primus equi labor est, animos atque arma videre
Bellantum, lituosque pati ; tractuque gementem

Ferre rotam, & stabulo frenos audire sonantis.
 Tum magis atque magis blandis gaudere magistrī
 Laudibus, & plausae sonitum cervicis amare. 186
 Atque haec jam primo depulsus ab ubere matris
 Audeat, inque vicem det mollibus ora capistris
 Invalidus, & jamque tremens, & jam infcius aevi.
 At, tribus exactis, ubi quarta adcefferit aetas, 190
 Carpere mox gyrum incipiat, gradibusque sonare
 Conpositis, sinuetque alterna volumina crurum;
 Sitque laboranti similis: tum cursibus auras
 Tum vocet, ac per aperta volans, ceu liber habenis,
 Aequora, vix summa vestigia ponat arena: 195
 Qualis, Hyperboreis Aquilo quum densus ab oris
 Incubuit, Scythiaeque hiemis, atque arida differt
 Nubila: tum segetes altae campique natantes
 Lenibus horrescunt flabris, summaeque sonorem
 Dant silvae, longique urgunt ad litora fluctus: 200
 Ille volat, simul arva fuga, simul aequora verrens.
 Hic vel ad Elei metas, & maxuma campi
 Sudabit spatia, & spumas aget ore cruentas:
 Belgica vel molli melius feret effeda collo.
 Tum demum crassa magnum farragine corpus 205
 Crescere jam domitis finito: namque ante doman-
 dum
 Ingentis tollent animos, prensique negabunt

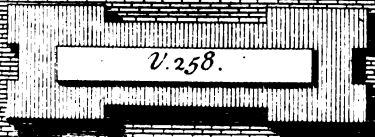

Verbera lenta pati, & duris parere lupatis.
 Sed non ulla magis vires industria firmat,
 Quam Venerem & caeci stimulos avertere amoris,
 Sive boum, five est cui gratior usus equorum. 211
 Atque ideo tauros procul atque in sola relegant
 Pascua, post montem oppositum, & trans flumina
 lata :

Aut intus clausos satura ad praesepia servant.
 Carpit enim vires paullatim, uritque videndo 215
 Femina : nec nemorum patitur meminisse, nec her-
 bae.

Dulcibus illa quidem inlecebris & saepe superbos
 Cornibus inter se subigit decernere amantis :
 Pascitur in magna silva formosa juvenca :
 Illi alternantes multa vi proelia miscunt 220
 Vulneribus crebris : lavit ater corpora sanguis,
 Versaque in-obnixos urgentur cornua vasto
 Cum gemitu. reboant silvaeque & longus Olympus.
 Nec mos bellantis una stabulare : sed alter
 Victus abit, longaque ignotis exfulat oris ; 225
 Multa gemens, ignominiam, plagasque superbi
 Victoris ; tum, quos amisit inultus, amores ;
 Et stabula adspectans regnis excessit avitis.
 Ergo omni cura vires exercet, & inter
 Dura jacet pernox instrato saxa cubili, 230

Frondibus hirsutis & carice pastus acuta :
 Et tentat sese, atque irasci in cornua discit
 Arboris obnixus trunco : ventosque laceffit
 Ictibus, & sparsa ad pugnam proludit arena.
 Post, ubi conlectum robur, viresque resectae, 235
 Signa movet, praeceptisque oblitum fertur in hostem :
 Fluctus ut, in medio coepit quum albescere ponto,
 Longius, ex altoque sinum trahit ; utque volutus
 Ad terras, immane sonat per saxa, neque ipso
 Monte minor procumbit : at ima exaestuât unda 240
 Verticibus, nigramque alte subiectat arenam.
 Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque,
 Et genus æquoreum, pecudes, pictæque volucres,
 In furias ignemque ruunt. amor omnibus idem.
 Tempore non alio catulorum oblita leaena 245
 Saevior erravit campis : nec funera volgo
 Tam multa informes urfi stragemque dedere
 Per filvas. tum saevus aper, tum pessima tigris.
 Heu, male tum Libyæ solis erratur in agris,
 Nonne vides, ut tota tremor pertentet equorum 250
 Corpora, si tantum notas odor adtulit auras ?
 Ac neque eos jam frena virum, neque verbera saeva,
 Non scopuli, rupesque cavæ, atque objecta retardant
 Flumina, conreptosque undâ torquentia montis.
 Ipse ruit, dentisque Sabellicus exaquit sus, 255

Et pede profubigit terram, fricat arbore costas
Atque hinc atque illinc, humeros ad volnera durat.
Quid juvenis, magnum cui versat in ossibus ignem
Durus amor? nempe abruptis turbata procellis
Nocte natat caecâ serus freta: quem super ingens
Porta tonat coeli, & scopulis inlisa reclamant 261
Aequora; nec miseri possunt revocare parentes,
Nec moritura super crudeli funere virgo.
Quid lynces Bacchi variae, & genus acre luporum,
Atque canum? quid, quae inbelles dant proelia cervi?
Scilicet ante omnis furor est insignis equarum: 266
Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
Potniades malis membra absumsere quadrigae.
Illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem
Ascanium: superant montis, & flumina tranant. 270
Continuoque avidis ubi subdita flamma medullis,
Vere magis (quia vere calor redit ossibus) illae
Ore omnes versae in zephyrum stant rupibus altis,
Exceptantque levis auras: & saepe sine ullis
Conjugiis vento gravidæ (mirabile dictu) 275
Saxa per & scopulos & depressas convallis
Diffugiunt; non, Eure, tuos, neque solis ad ortus;
In Borean Caurumque, aut unde nigerrimus Auster
Nascitur, & pluvio contristat frigore coelum.
Hic demum, hippomanes vero quod nomine dicunt

Pastores, lentum destillat ab inguine virus. 281
Hippomanes, quod saepe malae legere novercae,
Miscueruntque herbas & non innoxia verba.
Sed fugit interea, fugit inreparabile tempus,
Singula dum capti circumvectamur amore. 285
Hoc satis armentis. superat pars altera curae,
Lanigeros agitare greges, hirtasque capellas.
Hic labor: hinc laudem fortes sperate coloni.
Nec sum animi dubius, verbis ea vincere magnum
Quam sit, & angustis hunc addere rebus honorem.
Sed me Parnasi deserta per ardua dulcis 291
Raptat amor. juvat ire jugis, qua nulla priorum
Castaliam molli devertitur orbita clivo.
Nunc, veneranda Pales, magno nunc ore sonandum.
Incipiens stabulis edico in mollibus herbam 295
Carpere ovis, dum mox frondosa reducitur aestas:
Et multa duram stipula filicumque manipulis
Sternere subter humum, glacies ne frigida laedat
Molle pecus, scabiemque ferat, turpisque podagras.
Post hinc digressus jubeo frondentia capris 300
Arbuta sufficere, & fluvios praebere recentis;
Et stabula a ventis hiberno opponere soli
Ad medium conversa diem: quum frigidus olim
Jam cadit, extremoque inrorat Aquarius anno.
Hae quoque non cura nobis levior tuendae; 305

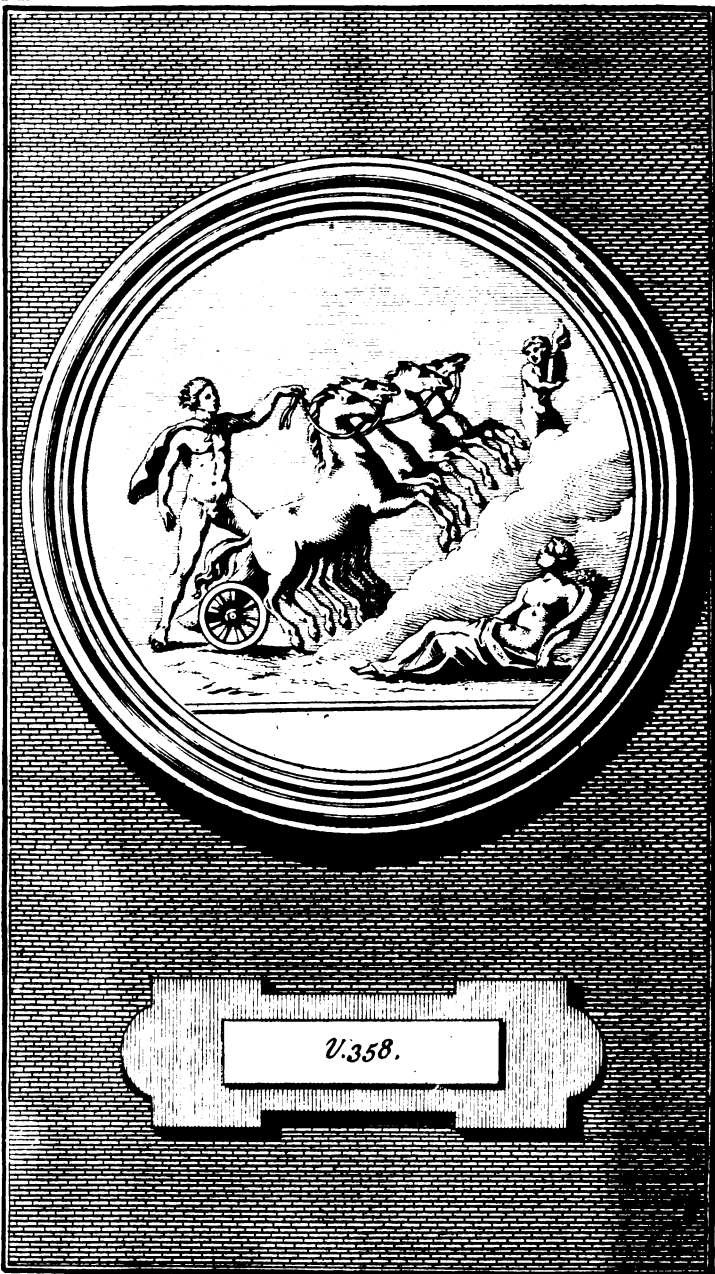
Nec minor usus erit : quamvis Milesia magno
Vellera mutantur Tyrios incocta rubores.
Densior hinc suboles : hinc largi copia lactis.
Quam magis exhausto spumaverit ubere mulctra,
Laeta magis pressis manabunt flumina mammis. 310
Nec minus interea barbas incanaque menta
Cinyphii tondent hirci, saetasque comantis,
Usum in castrorum, & miseris velamina nautis.
Pascuntur vero filvas, & summa Lycei,
Horrentisque rubos, & amantis ardua dumos. 315
Atque ipsae memores redeunt in tecta, suosque
Ducunt, & gravido superant vix ubere limen.
Ergo omni studio glaciem ventosque nivalis,
Quo minus est illis curae mortalis egestas,
Avertes : victumque feres, & virgea laetus 320
Pabula ; nec tota claudes foenilia bruma.
At vero, zephyris quum laeta vocantibus aestas,
In saltus utrumque gregem atque in pascua mittes.
Luciferi primo cum fidere frigida rura
Carpamus, dum mane novum, dum gramina canent,
Et ros in tenera pecori gratissimus herba. 326
Inde, ubi quarta sitim coeli conlegerit hora,
Et cantu querulae rumpent arbusta cicadae ;
Ad puteos, aut alta greges ad stagna jubeto
Currentem ilignis potare canalibus undam : 330

Aestibus at mediis umbrosam exquirere vallem,
 Sicubi magna Jovis antiquo robore quercus
 Ingentis tendat ramos : aut ficubi nigrum
 Ilicibus crebris sacra nemus adcubet umbra.
 Tum tenuis dare rursus aquas, & pascere rursus 335
 Solis ad occasum. quum frigidus aëra vesper
 Temperat, & saltus reficit jam roscida luna,
 Litoraue Alcyonen resonant, acalanthida dumi.
 Quid tibi pastores Libyae, quid pascua versu
 Prosequar, & raris habitata mapalia tectis? 340
 Saepe diem noctemque, & totum ex ordine mensem
 Pascitur, itque pecus longa in deserta sine ullis
 Hospitiis : tantum campi jacet. omnia secum
 Armentarius Afer agit, tectumque, Laremque,
 Armaque, Amyclaeumque canem, Cressamque pha-
 retram. 345

Non secus ac patriis acer Romanus in armis
 Injusto sub fasce viam quum carpit, & hosti
 Ante expectatum positus stat in agmine castris.
 At non, qua Scythiae gentes, Maeotiaque unda,
 Turbidus & torquens flarentis Hister arenas, 350
 Quaque redit medium Rhodope porrecta sub axem,
 Illic clausa tenent stabulis armenta ; neque ullae
 Aut herbae campo adparent, aut arbore frondes ;
 Sed jacet aggeribus niveis informis, & alto

Vol.II

Terra gelu late, septemque adfurgit in ulnas. 355

Semper hiems, semper spirantes frigora cauri.

Tum sol pallentis haud umquam discutit umbras :

Nec quum invectus equis altum petit aethera : nec
quum

Praecipitem Oceani rubro lavit aequore currum.

Concreescunt subitae currenti in flumine crustae, 360.

Undaque jam tergo ferratos sustinet orbis,

Puppibus illa prius patulis, nunc hospita plaustris.

Aeraque diffiliunt volgo, vestesque rigescunt

Indutae, caeduntque securibus humida vina,

Et totae solidam in glaciem vertere lacunae, 365

Stiriaque inpexis induruit horrida barbis.

Interea toto non fecius aëre ninguit :

Intereunt pecudes, stant circumfusa pruinis

Corpora magna boum : confertoque agmine cervi.

Torpent mole nova, & summis vix cornibus exstant.

Hos non inmissis canibus, non cassibus ullis, 370

Puniceaeve agitant pavidos formidine pinnae :

Sed frustra oppositum trudentes pectore montem

Comminus obtruncant ferro, gravi:erque rudentes

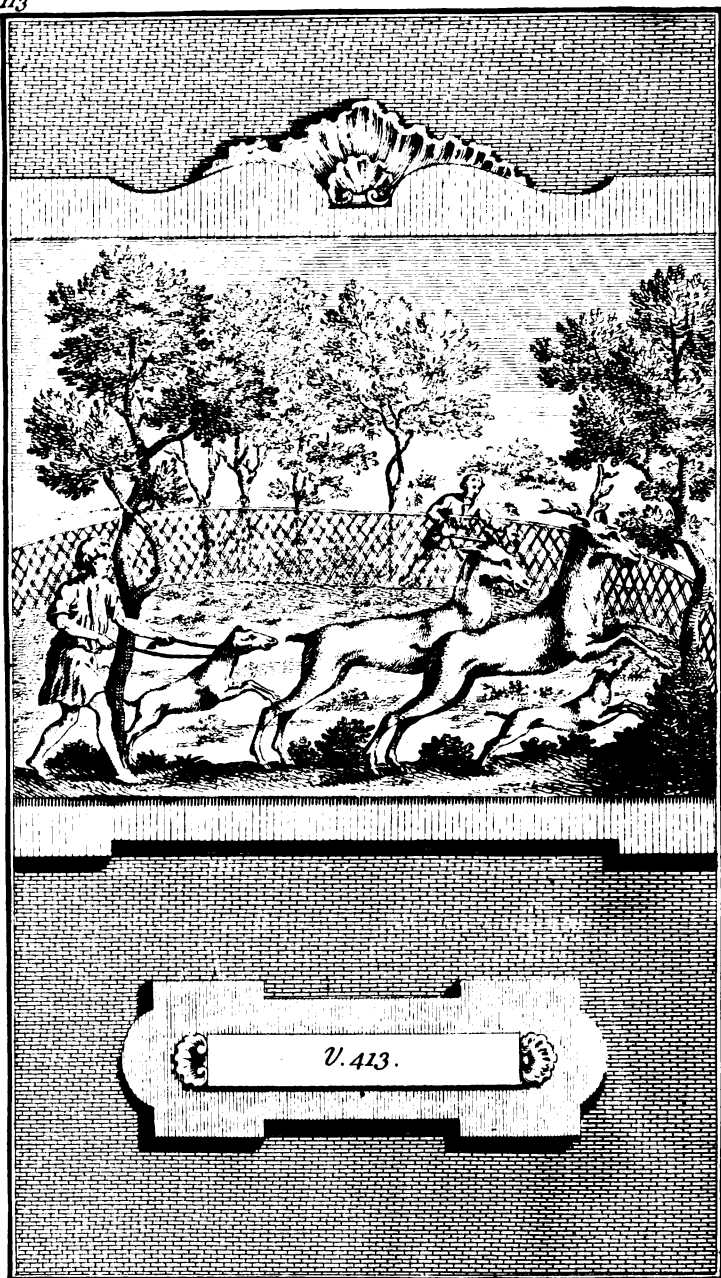
Caedunt, & magno laeti clamore reportant. 375

Ipsi in defossis specubus secura sub alta

Otia agunt terra, congestaque robor, totasque

Advolvere focis ulmos, ignique dedere.

Hic noctem ludo ducunt, & pocula laeti
Fermento atque acidis imitantur vitea sorbis. 380
Talis Hyperboreo Septem subjecta trioni
Gens effrena virum Rhipaeo tunditur euro,
Et pecudum fulvis velatur corpora saetis.
Si tibi lanitium curae; primum aspera filva,
Lappaeque tribulique absint: fuge pabula laeta: 385
Continuoque greges villis lege mollibus albos.
Illum autem, quamvis aries sit candidus ipse,
Nigra subest udo tantum cui lingua palato,
Rejice, ne maculis infuscet vellera pullis
Nascentum: plenoque alium circumspice campo. 390
Munere sic niveo lanae, si credere dignum est,
Pan deus Arcadiae captam te, Luna, fefellit,
In nemora alta vocans: nec tu adspersata vocantem.
At cui lactis amor, cytisum, lotosque frequentis
Ipse manu, salsaque ferat praesepibus herbas. 395
Hinc & amant fluvios magis, ac magis ubera tendunt,
Et salis occultum referunt in lacte saporem.
Multi jam excretos prohibent a matribus haedos,
Primaque ferratis praefigunt ora capistris.
Quod surgente die mulsero horisque diurnis, 400
Nocte premunt; quod jam tenebris & sole cadente,
Sub lucem exportans calathis adit oppida pastor:
Aut parco sale contingunt, hiemique reponunt.

Nec tibi cura canum fuerit postrema: sed una
Velocis Spartae catulos, acremque Molossium, 405
Pasce sero pingui. numquam custodibus illis
Nocturnum stabulis furem, incurfusque luporum,
Aut inpacatos a tergo horrebis Hiberos.
Saepe etiam curfu timidos agitabis onagros,
Et canibus leporem, canibus venabere damas. 410
Saepe volutabris pulsos silvestribus apros
Latratu turbabis agens, montisque per altos
Ingentem clamore premes ad retia cervum.
Disce & odoratam stabulis adcondere cedrum,
Galbaneoque agitare gravis nidore chelydros. 415
Saepe sub inmotis praesepibus aut mala tactu
Vipera delituit, coelumque exterrita fugit:
Aut tecto adfuetus coluber succedere & umbrae,
Pestis acerba boum, pecorique adspargere virus,
Fovit humum. cape saxa manu, cape robora, pastor,
Tollentemque minas & sibila colla tumentem 421
Dejice. jamque fuga timidum caput abdidit alte,
Quum medii nexus, extremaeque agmina caudae
Solvuntur, tardosque trahit sinus ultimus orbis.
Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis, 425
Squamea convolvens sublato pectore terga,
Atque notis longam maculosus grandibus alvum:
Qui dum amnes ulli rumpuntur fontibus, & dum

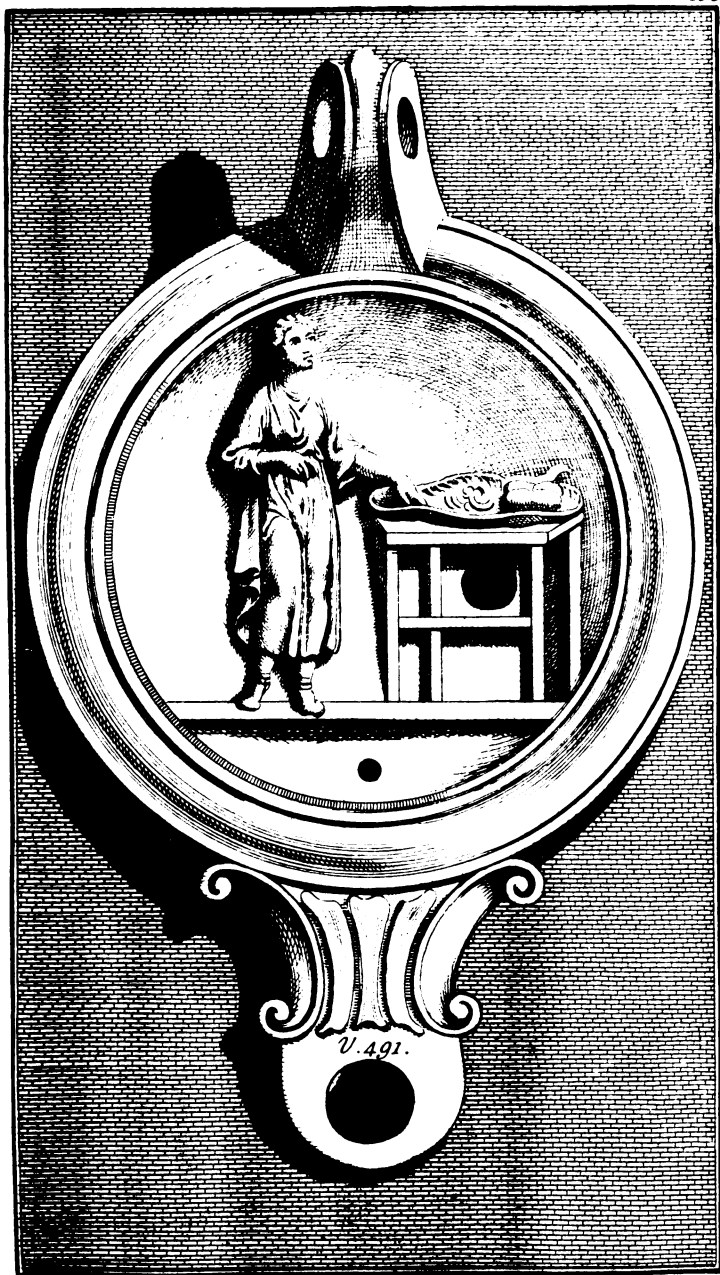
Vere madent udo terrae, ac pluvialibus austris,
 Stagna colit, ripisque habitans, hîc piscibus atram
 Inprobus ingluviem ranisque loquacibus explet. 431
 Postquam exusta palus, terraeque ardore dehiscunt,
 Exfilit in ficcum, & flammantia lumina torquens
 Saevit agris, asperque fiti atque exterritus aestu.
 Ne mihi tum mollis sub dio carpere somnos, 435
 Neu dorso nemoris libeat jacuisse per herbas :
 Quum positis novus exuviis nitidusque juvena
 Volvitur, aut catulos tectis aut ova relinquens,
 Arduus ad solem & linguis micat ore trifulcis.
 Morborum quoque te caussas & signa docebo. 440
 Turpis ovis tentat scabies, ubi frigidus imber
 Altius ad vivum perfedit, & horrida cano
 Bruma gelu : vel quum tonsis inlotus adhaesit
 Sudor, & hirsuti secuerunt corpora vepres.
 Dulcibus idcirco fluviis pecus omne magistri 445
 Perfundunt, udisque aries in gurgite villis
 Mersatur, missusque secundo defluit amni :
 Aut tonsum tristi contingunt corpus amurca,
 Et spumas miscent argenti, vivaque sulfura,
 Idaeasque pices, & pinguis unguine ceras, 450
 Scillamque, elleborosque gravis, nigrumque bitu-
 men.

Non tamen ulla magis praesens fortuna laborum est.

Quam si quis ferro potuit rescindere summum
Ulceris os. alitur vitium, vivitque tegendo :
Dum medicas adhibere manus ad vulnera pastor 455
Abnegat, aut meliora deos sedet omina poscens.
Quin etiam, ima dolor balantum lapsus ad ossa
Quum furit, atque artus depascitur arida febris,
Profuit incensos aestus avertere, & inter
Ima ferire pedis salientem sanguine venam : 460
Bisaltæ quo more solent, acerque Gelonus,
Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum,
Et lac concretum cum sanguine potat equiho.
Quam procul aut molli succedere saepius umbrae
Videris, aut summas carpentem ignavius herbas, 465
Extremamque sequi, aut medio procumbere campo.
Pascentem, & ferae solam decedere nocte :
Continuo culpam ferro conpescce, prius quam
Dira per incautum serpant contagia volgus.
Non tam creber agens hiemem ruit aequore turbo,
Quam multae pecudum pestes. nec singula morbi
Corpora conripiunt ; sed tota aestiva repente, 472
Spemque gregemque simul, cunctamque ab origine
gentem.

Tum sciat, aërias Alpis, & Norica si quis
Castella in tumulis, & Iapidis arva Timavi, 475
Nunc quoque post tanto videat desertaque regna

Pastorum, & longe saltus lateque vacantis.
 Hic quondam morbo coeli miseranda coorta est.
 Tempestas, totoque autumnu incanduit aestu,
 Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarum:
 Conrupitque lacus: infecit pabula tabo. 481
 Nec via mortis erat simplex; sed ubi ignea venis
 Omnibus acta sitis miseros adduxerat artus:
 Rursus abundabat fluidus liquor: omniaque in se
 Ossa minutatim morbo conlapsa trahebat. 485
 Saepe in honore Deum medio stans hostia ad aram,
 Lanea dum nivea circumdatur infula vitta,
 Inter cunctantis cecidit moribunda ministros.
 Aut si quam ferro mactaverat ante sacerdos,
 Inde neque inpositis ardent altaria fibris; 490
 Nec responsa potest consultus reddere vates:
 Ac vix suppositi tinguuntur sanguine cultri,
 Summaque jejuna sanie infusatur arena.
 Hinc laetis vituli volgo moriuntur in herbis,
 Et dulcis animas plena ad praesepia reddunt. 495
 Hinc canibus blandis rabies venit, & quatit aegros
 Tuffis anhela fues, ac faucibus angit obesis.
 Labitur infelix studiorum, atque inmemor herbae,
 Victor equus, fontisque avertitur, & pede terram
 Crebra ferit: demissae aures: incertus ibidem 500
 Sudor; & ille quidem moriturus frigidus: aet.

Pellis, & ad tactum tractanti dura resistit.
Haec ante exitium primis dant signa diebus.
Sin in processu coepit crudescere morbus, 504
Tum vero ardentes oculi, atque adtractus ab alto
Spiritus, interdum gemitu gravis, imaque longo
Ilia singultu tendunt: it naribus ater
Sanguis, & obsessas fauces premit aspera lingua.
Profuit inserto latices infundere cornu
Lenaeos: ea visa salus morientibus una. 510
Mox erat hoc ipsum exitio, furiisque resecti
Ardebant, ipsique suos, jam morte sub aegra,
(DI meliora piis, erroremque hostibus illum!)
Discissos nudis laniabant dentibus artus.
Ecce autem duro fumans sub vomere taurus 515
Concidit, & mixtum spumis vomit ore cruorem,
Extremosque ciet gemitus. it tristis arator,
Moerentem abjungens fraterna morte juvenum:
Atque opere in medio defixa relinquit aratra.
Non umbrae altorum nemorum, non mollia possunt
Prata movere animum, non qui per saxa volutus 521
Purior electro campum petit amnis: at ima
Solvuntur latera, atque oculos stupor urguet inertis,
Ad terramque fluit devexo pondere cervix.
Quid labor, aut benefacta juvant? quid vomere terras
Invertisse gravis? atqui non Massica Bacchi 526

Munera, non illis epulae nocuere repostae :
Frondebis & victu pascuntur simplicis herbae.
Pocula sunt fontes liquidi, atque exercita cursu
Flumina, nec fomnos abrumpit cura salubres. 530
Tempore non alio dicunt regionibus illis
Quaesitas ad sacra boves Junonis, & uris
Inparibus ductos alta ad donaria currus.
Ergo aegre rastris terram rimantur, & ipsi
Unguibus infodiunt fruges, montisque per altos 535
Contenta cervice trahunt stridentia plaustra.
Non lupo insidias explorat ovilia circum,
Nec gregibus nocturnus obambulat : acrior illum
Cura domat : timidi damae cervique fugaces
Nunc interque canes & circum tecta vagantur. 540
Jam maris inmensi prolem, & genus omne natantum
Litore in extremo, ceu naufraga corpora, fluctus
Proluit : insolitae fugiunt in flumina phocae.
Interit & curvis frustra defensa latebris
Vipera, & adtoniti squamis adstantibus hydri. 545
Ipsis est aer avibus non aequus, & illae
Praecipites alta vitam sub nube relinquunt.
Praeterea jam nec mutari pabula refert,
Quaesitaeque nocent artes : cessere magistri
Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus.
Saevit & in lucem Stygiis emissa tenebris 551

Pallida Tifiphone, morbos agit ante metumque,
Inque dies avidum surgens caput altius effert.
Balatu pecorum & crebris mugitibus amnes,
Arentesque sonant ripae, collesque supini. 555
Jamque catervatim dat stragem, atque aggerat ipsis
In stabulis turpi dilapsa cadavera tabo :
Donec humo tegere, ac foveis abscondere discunt.
Nam neque erat coriis usus : nec viscera quisquam
Aut undis abolere potest, aut vincere flamma : 560
Nec tondere quidem morbo illuvieque peresa
Vellera, nec telas possunt adtingere putris.
Verum etiam invisos si quis tentarat amictus ;
Ardentes papulae, atque immundus olentia sudor
Membra sequebatur. nec longo deinde moranti 565
Tempore contactos artus sacer ignis edebat.

Reverendo admodum
in

CHRISTO PATRI

ROBERTO LOWTH

S.T.P.

EPISCOPO OXON

QUARTUM

VIRGILII GEORGICORUM LIB.

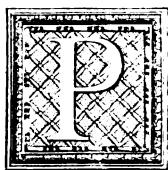
D. D. D.

Robertus Edge Pine

GEORGICON

LIBER QUARTUS.

ROTINUS aërii mellis coelestia
dona

Exsequar. hanc etiam, Maecenas,
adspice partem.

Admiranda tibi levium spectacula rerum,
Magnanimosque duces, totiusque ordine gentis
Mores, & studia, & populos, & proelia dicam. 5
In tenui labor : at tenuis non gloria ; si quem
Numina laeva sinunt, auditque vocatus Apollo.
Principio sedes apibus statioque petenda,
Quo neque sit ventis aditus, (nam pabula venti

Ferre domum prohibent) neque oves haedique petulci 10

Floribus insultent, aut errans bucula campo

Decutiat rorem, & surgentis adterat herbas.

Absint & picti squalentia terga lacerti

Pinguibus a stabulis, meropesque, aliaeque volucres;

Et manibus Procne pectus signata cruentis. 15

Omnia nam late vastant, ipsasque volantis

Ore ferunt dulcem nilis inmitibus escam.

At liquidi fontes & stagna virentia musco

Adsint, & tenuis, fugiens per gramina, rivus,

Palmaque vestibulum aut ingens oleaster inumbret.

Ut, quum prima novi ducent examina reges 21

Vere suo, ludetque favis emissa juvenus,

Vicina invitet decedere ripa calori;

Obviaque hospitii teneat frondentibus arbos.

In medium, seu stabit iners, seu profluet humor, 25

Transversas falices, & grandia conjice saxa:

Pontibus ut crebris possint consistere, & alas

Pandere ad aestivum solem; si forte morantis

Sparserit, aut praeceps Neptuno inmerferit Euris.

Haec circum casiae virides, & olentia late 30

Serpilla, & graviter spirantis copia thymbrae

Floreat, inriguumque bibant violaria fontem.

Irsa autem, seu corticibus tibi futa cavatis,

Seu lento fuerint alvearia vimine texta,
 Angustos habeant aditus. nam frigore mella 35
 Cogit hiems, eademque calor liquefacta remittit.
 Utraque vis apibus pariter metuenda : neque illae
 Nequicquam in tectis certatim tenuia cera
 Spiramenta linunt, fucoque & floribus oras
 Explent, conlectumque haec ipsa ad munera gluten,
 Et visco & Phrygiae servant pice lentius Idae. 41
 Saepe etiam effossis (si vera est fama) latebris
 Sub terra fovêre larem, penitusque repertae
 Pumicibusque cavis, exesaeque arboris antro.
 Tu tamen e levi rimosa cubilia limo 45
 Ungue fovens circum, & raras superinjice frondis.
 Neu propius tectis taxum sine, neve rubentis
 Ure foco cancros, altae neu crede paludi :
 Aut ubi odor coeni gravis, aut ubi concava pulsu
 Saxa sonant, vocisque offensa resultat imago. 50
 Quod superest, ubi pulsam hiemem sol aureus egit.
 Sub terras, coelumque aestiva luce reclusit,
 Illae continuo saltus silvasque peragrant,
 Purpureosque metunt flores, & flumina libant
 Summa leves. hinc nescio qua dulcedine laetae 55
 Progeniem nidosque foveant : hinc arte recentis.
 Excudunt ceras, & mella tenacia fingunt.
 Hinc ubi jam emissum caveis ad fidera coeli

Nare per aestatem liquidam suspexeris agmen,
Obscuramque trahi vento mirabere nubem; 60
Contemplator : aquas dulcis, & frondea semper
Tecta petunt. huc tu jussos adsperge sapes,
Trita melisphylla, & cerinthae ignobile gramen:
Tinnitusque cie, & Matris quate cymbala circum.
Ipsae confident medicatis sedibus : ipsae 65
Intima more suo sese in cunabula condent.
Sin autem ad pugnam exierint; (nam saepe duobus
Regibus incessit magno discordia motu)
Continuoque animos volgi & trepidantia bello
Corda licet longe praesciscere: namque morantis 70
Martius ille aeris rauci canor increpat, & vox
Auditur fractos sonitus imitata tubarum.
Tum trepidae inter se coeunt, pennisque coruscant,
Spiculaque exacuunt rostris, aptantque lacertos,
Et circa regem atque ipsa ad praetoria densae 75
Miscentur, magnisque vocant clamoribus hostem.
Ergo, ubi ver nactae sudum camposque patentis,
Erumpunt portis; concurritur; aethere in alto
Fit sonitus, magnum mixtae glomerantur in orbem,
Praecipitesque cadunt. non densior aëre grando, 80
Nec de concussa tantum pluit ilice glandis.
Ipsi per medias acies, insignibus alis,
Ingentis animos angusto in pectore versant.

Ufque adeo obnixi non cedere, dum gravis aut hos,
Aut hos verſa fugâ victor dare terga ſubegit. 85

Hi motus animorum atque haec certamina tanta
Pulveris exigui jactu conpreſſa quieſcent.

Verum ubi ductores acie revocaveris ambo ;
Deterior qui viſus, eum, ne prodigus obſit,
Dede neci : melior vacua ſine regnet in aula. 90

Alter erit maculis auro ſqualentibus ardens :
(Nam duo ſunt genera) hic melior, inſignis & ore,
Et rutilis clarus ſquamis : ille horridus alter
Deſidia, latamque trahens inglorius alvum.

Ut binae regum facies, ita corpora plebis. 95

Namque aliae turpes horrent : ceu pulvere ab alto
Quum venit, & ſicco terram ſpuit ore viator
Aridus : elucent aliae, & fulgore coruſcant
Ardentes auro, & paribus lita corpora guttis.

Haec potior ſuboles. hinc coeli tempore certo 100
Dulcia mella premeſ : nec tantum dulcia, quantum
Et liquida, & durum Bacchi domitura ſaporem.

At quum incerta volant, coeloque examina ludunt,
Contemnuntque favos, & frigida tecta relinquunt ;
Inſtabilis animos ludo prohibebis inani. 105

Nec magnus prohibere labor. tu regibus alas
Eripe. non illis quiſquam cunctantibus altum
Ire iter, aut caſtris audebit vellere ſigna.

Invitent croceis halantes floribus horti,
Et custos furum atque avium cum falce faligna 110
Hellepontiaci fervet tutela Priapi.
Ipse thymum pinosque ferens de montibus altis
Tecta ferat late circum, eti talia curae :
Ipse labore manum duro terat : ipse feracis
Figat humo plantas, & amicos inriget imbris. 115
Atque equidem, extremo ni jam sub fine laborum
Vela traham, & terris festinem advertere proram ;
Forfitan &, pinguis hortos quae cura colendi
Ornaret, canerem, biferique rosaria Paesti :
Quoque modo potis gauderent intuba rivis ; 120
Et virides apio ripae, tortusque per herbam
Cresceret in ventrem cucumis: nec sera comantem
Narcissum, aut flexi tacuisssem vimen acanthi,
Pallentisque ederas, & amantis litora myrtos.
Namque sub Oebaliae memini me turribus altis,
Qua niger humectat flaventia culta Galaesus, 126
Corycium vidisse senem : cui pauca relict
Jugera ruris erant : nec fertilis illa juvencis,
Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.
Hic rarum tamen in dumis olus, albaque circum 130
Lilia, verbenasque premens, vescumque papaver,
Regum aequabat opes animis ; feraque revertens
Nocte domum dapibus mensas onerabat inemtis.

V. III. 151.

Primus vere rosam atque autumnos carpere poma,
Et quum tristis hiems etiam nunc frigore saxa 135
Rumperet, & glacie cursus frenaret aquarum,
Ille comam mollis jam tum tondebat acanthi,
Aestatem increpitans feram, zephyrosque morantis.
Ergo apibus foetis idem atque examine multo
Primus abundare, & spumantia cogere pressis 140
Mella favis: illi tiliae, atque uberrima pinus:
Quotque in flore novo pomis se fertilis arbor
Induerat, totidem autumnos matura tenebat.
Ille etiam feras in versum distulit ulmos,
Eduramque pirum, & spinos jam pruna ferentis, 145
Jamque ministrantem platanum potantibus umbras.
Verum haec ipse equidem spatiis exclusus iniquis
Praetereo atque aliis post me memoranda relinquo.
Nunc age, naturas apibus quas Juppiter ipse
Addidit, expediam: pro qua mercede, canoros 150
Curetum sonitus crepitantiaque aera secutae,
Dictae coeli Regem pavere sub antro.
Solae communis gnatos, consortia tecta
Urbis habent, magnisque agitant sub legibus aevum:
Et patriam solae, & certos novere penatis: 155
Venturaeque hiemis memores aestate laborem
Experiuntur, & in medium quaesita reponunt.
Namque aliae victu invigilant, & foedere pacto

Exercentur agris : pars intra septa domorum
Narcissi lacrimam, & lentum de cortice gluten, 160
Prima favis ponunt fundamina. deinde tenacis
Suspendunt ceras : aliae, spem gentis, adultos
Educunt foetus : aliae purissima mella
Stipant : & liquido distendunt nectare cellas.
Sunt, quibus ad portas cecidit custodia forti : 165
Inque vicem speculantur aquas, & nubila coeli :
Aut onera adcipiunt venientum, aut agmine facto
Ignavum, fucos, pecus a praesepibus arcent.
Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella.
Ac veluti, lentis Cyclopes fulmina massis 170
Quum properant, alii taurinis follibus auras
Adcipiunt redduntque, alii stridentia tinguunt
Aera lacu : gemit inpositis incudibus Aetna.
Illi inter sese magna vi brachia tollunt
In numerum, versantque tenaci forcipe ferrum. 175
Non aliter, si parva licet componere magnis,
Cecropias innatus apes amor urguet habendi,
Munere quamque suo. grandaevis oppida curae,
Et munire favos, & daedala fingere tecta.
At fessae multa referunt se nocte minores, 180
Crura thymo plenae : pascuntur & arbuta passim,
Et glaucas falices, casiamque crocumque rubentem.
Et pinguem tiliam, & ferrugineos hyacinthos.

Omnibus una quies operum, labor omnibus unus.
Mane ruunt portis; nusquam mora. rursus easdem
Vesper ubi e pastu tandem decedere campis 186
Admonuit, tum tecta petunt, tum corpora curant.
Fit sonitus, mustantque oras & limina circum.
Post, ubi jam thalamis se composuere, filetur
In noctem, fessosque sopor suus occupat artus. 190
Nec vero a stabulis pluvia independente recedunt
Longius, aut credunt coelo adventantibus euris:
Sed circum tutae sub moenibus urbis aquantur,
Excursusque brevis tentant, & saepe lapillos,
Ut cumbae instabiles fluctu jactante saburram, 195
Tollunt: his sese per inania nubila librant.
Illum adeo placuisse apibus mirabere morem,
Quod nec concubitu indulgent, nec corpora segnes
In Venerem solvunt, aut foetus nixibus edunt:
Verum ipsae e foliis natos & suavibus herbis 200
Ore legunt: ipsae regem parvosque Quirites
Sufficiunt, aulasque, & cerea regna refingunt.
Saepe etiam duris errando in cotibus alas
Attrivere, ultroque animam sub fasce dedere.
Tantus amor florum, & generandi gloria mellis. 205
Ergo ipsas quamvis angusti terminus aevi
Excipiat; (neque enim plus septuma ducitur aestas)
At genus immortale manet, multosque per annos

Stat Fortuna domus, & avi numerantur avorum.
Praeterea regem non sic Aegyptos, & ingens 210
Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes,
Observant. rege incolumi mens omnibus una est:
Amisso rupere fidem; constructaque mella
Diripuerunt ipsae, & crates solvere favorum.
Ille operum custos: illum admirantur, & omnes 215
Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes;
Et saepe adtollunt humeris, & corpora bello
Objectant, pulchramque petunt per vulnera mortem.
His quidam signis atque haec exempla secuti,
Esse apibus partem divinae mentis, & haustus 220
Aethorios dixere. deum namque ire per omnis
Terrasque, tractusque maris coelumque profundum.
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Quemque sibi tenuis nascentem arcessere vitas.
Scilicet huc reddi deinde ac resoluta referri 225
Omnia: nec morti esse locum, sed viva volare
Sideris in numerum, atque alto succedere coelo.
Si quando sedem augustam, servataque mella
Thesauris relines, prius haustu sparsus aquarum
Ora fove, fumosque manu praetende sequacis. 230
Bis gravidos cogunt foetus, duo tempora messis,
Taygete simul os terris ostendit honestum
Plias, & Oceani spretos pede repulit amnis:

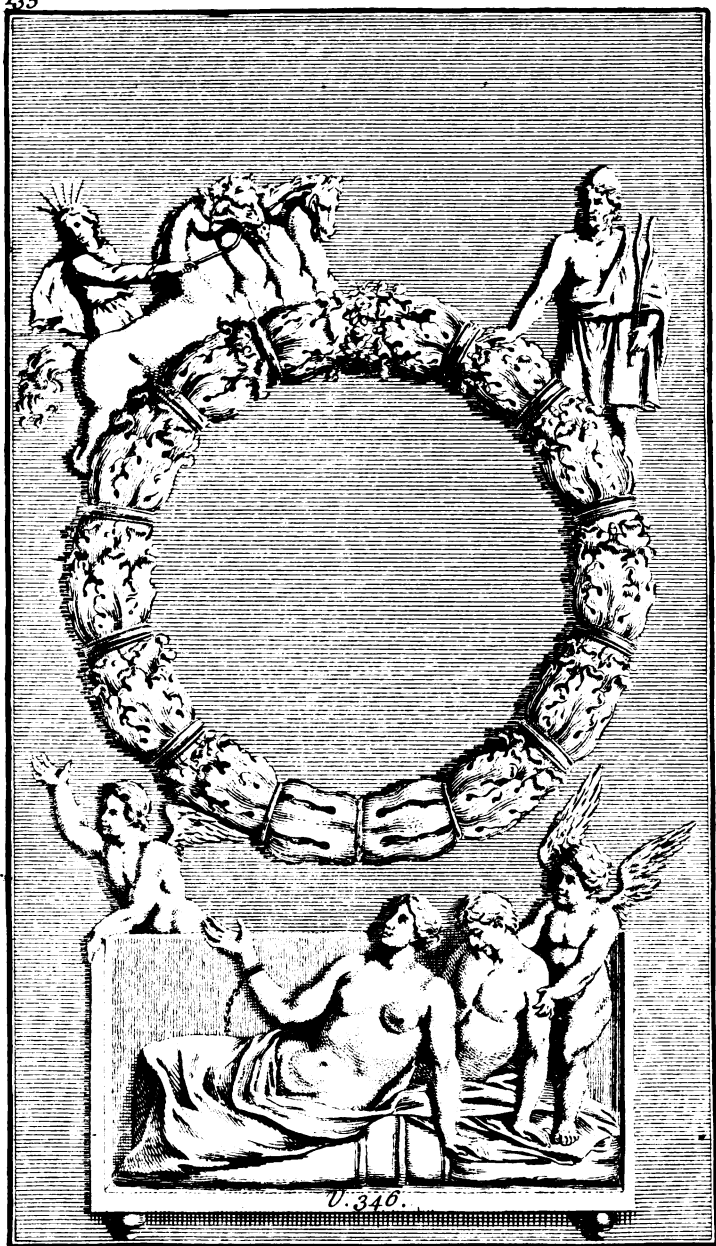

Aut eadem fidus fugiens ubi Piscis aquosi
Tristior hibernas coelo descendit in undas.
Illis ira modum supra est, laesaeque venenum
Morsibus inspirant, & spicula caeca relinquunt
Adfixae venis, animasque in vulnere ponunt.
Sin duram metues hiemem, parcesque futuro,
Contusosque animos, & res miserabere fractas ; 240
At suffire thymo, cerasque recidere inanis
Quis dubitet ? nam saepe favos ignotus adedit
Stellio, & lucifugis congesta cubilia blattis :
Inmunisque sedens aliena ad pabula fucus,
Aut asper crabro inparibus se inmiscuit armis ; 245
Aut dirum tineae genus, aut invisa Minervae
Laxos in foribus suspendit aranea casses.
Quo magis exhaustae fuerint, hoc acrius omnes
Incumbent generis lapsi sarcire ruinas,
Complebuntque foros, & floribus horrea texent. 250
Si vero (quoniam casus apibus quoque nostros
Vita tulit) tristi languebunt corpora morbo,
Quod jam non dubiis poteris cognoscere signis ;
Continuo est aegris alius color : horrida voltum
Deformat macies : tum corpora luce carentum 255
Exportant tectis, & tristia funera ducunt :
Aut illae pedibus connexae ad limina pendent,
Aut intus clausis cunctantur in aedibus omnes,

Ignavaeque fame & contracto frigore pigrae.
Tum sonus auditur gravior, tractimque susurrant: 260
Frigidus ut quondam filvis inmurmurat auster:
Ut mare sollicitum stridet refluentibus undis;
Aestuatur ut clausis rapidus fornacibus ignis.
Hic jam galbaneos suadebo incendere odores,
Mellaque arundineis inferre canalibus, ultro 265
Hortantem, & fessas ad pabula nota vocantem.
Proderit & tunsum gallae admiscere saporem,
Arentisque rosas, aut igni pingua multo
Defruta, vel psythia passos de vite racemos,
Cecropiumque thymum, & grave olentia centaurea.
Est etiam flos in pratis, cui nomen amello 271
Fecere agricolae, facilis quaerentibus herba:
Namque uno ingentem tollit de cespite filvam,
Aureus ipse: sed in foliis, quae plurima circum
Funduntur, violae subluet purpura nigrae. 275
Saepe Deum nexis ornatae torquibus arae.
Asper in ore sapor. tonsis in vallibus illum
Pastores, & curva legunt prope flumina Mellae.
Hujus odorato radices incoque Baccho,
Pabulaque in foribus plenis adpone canistris. 280
Sed si quem proles subito defecerit omnis,
Nec, genus unde novae stirpis revocetur, habebit;
Tempus & Arcadii memoranda inventa magistri

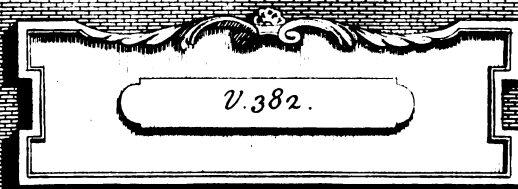
Pandere, quoque modo caesis jam saepe juvencis
Insincerus apes tulerit cruor. altius omnem 285
Expediam prima repetens ab origine famam.
Nam qua Pellaei gens fortunata Canopi
Adcolit effuso stagnantem flumine Nilum,
Et circum pictis vehitur sua rura faselis;
Quaque pharetratae vicinia Perfidis urguet, 290
Et viridem Aegyptum nigra fecundat arena,
Et diversa ruens septem discurrit in ora
Usque coloratis amnis devexus ab Indis:
Omnis in hac certam regio jacet arte salutem.
Exiguus primum, atque ipsos contractus ad usus 295
Eligitur locus. hunc angustique imbrice tecti,
Parietibusque premunt arctis, & quatuor addunt,
Quatuor a ventis obliqua luce fenestras.
Tum vitulus, bima curvans jam cornua fronte,
Quaeritur: huic geminae nares, & spiritus oris 300
Multa reluctanti obsuitur, plagisque peremto
Tunsa per integram solvuntur viscera pellem.
Sic positum in clauso relinquunt, & ramea costis
Subjiciunt fragmenta, thymum, casiasque recentis.
Hoc geritur, zephyris primum inpellentibus undas,
Ante novis rubeant quam prata coloribus, ante 306
Garrula quam tignis nidum suspendat hirundo.
Interea teneris tepefactus in ossibus humor

Aestuât, & visenda modis animalia miris,
 Trunca pedum primo: mox & stridentia pennis 310
 Miscentur, tenuemque magis, magis aëra carpunt:
 Donec, ut aestivis effusus nubibus imber,
 Erupere; aut ut, nervo pulsante sagittae,
 Prima leves ineunt si quando proelia Parthi.
 Quis Deus hanc, Musae, quis nobis extudit artem?
 Unde nova ingressus hominum experientia cepit?
 Pastor Aristaeus fugiens Peneia Tempe, 317
 Amissis (ut fama) apibus morboque fameque,
 Tristis ad extremi sacrum caput adstitit amnis,
 Multa querens, atque hac adfatus voce parentem: 320
 Mater Cyrene, mater, quae gurgitis hujus
 Ima tenes, quid me praeclara stirpe deorum,
 (Si modo, quem perhibes, pater est Thymbraeus A-
 pollo)
 Invisum fatis genuisti? aut quo tibi nostri
 Pulsus amor? quid me coelum sperare jubebas? 325
 En etiam hunc ipsum vitae mortalis honorem,
 Quem mihi vix frugum & pecudum custodia sollers
 Omnia tentanti extuderat, te matre, relinquo.
 Quin age, & ipsa manu felicitis erue filvas;
 Fer stabulis inimicum ignem, atque interface messis:
 Ure fata, & validam in vitis molire bipennem; 331
 Tanta meae si te ceperunt taedia laudis,

At mater fonitum thalamo sub fluminis alti
 Sensit. eam circum Milesia vellera Nymphae
 Carpebant, hyali faturo fucata colore : 335
 Drymoque, Xanthoque, Ligeaque, Phyllidoceque,
 Caesariem effusae nitidam per candida colla :
 Nefae, Spioque, Thaliaque, Cymodoceque,
 Cydippeque, & flava Lycorias ; altera virgo,
 Altera tum primos Lucinae experta labores ; 340
 Clioque & Beroë foror, Oceanitides ambae,
 Ambae auro, pictis incinctae pellibus ambae ;
 Atque Ephyre, atque Opis, & Asia Deïopea ;
 Et tandem positis velox Arethusa sagittis.
 Inter quas curam Clymene narrabat inanem 345
 Volcani, Martisque dolos, & dulcia furta ;
 Aque Chao densos divom numerabat amores.
 Carmine quo captae, dum fufis mollia pensa
 Devolvunt, iterum maternas inpulit auris
 Luctus Aristaei, vitreisque sedilibus omnes 350
 Obstupuere : sed ante alias Arethusa sorores
 Prospiciens, summa flavum caput extulit unda.
 Et procul : o gemitu non frustra exterrita tanto,
 Cyrene foror ; ipse tibi tua maxima cura
 Tristis Aristaeus Penei genitoris ad undam 355
 Stat lacrimans, & te crudelem nomine dicit.
 Huic percussa nova mentem formidine mater,

Duc age, duc ad nos ; fas illi limina divom
Tangere, ait ; simul alta jubet discedere late
Flumina, qua juvenis gressus inferret. at illum 360
Curvata in montis faciem circumstetit unda,
Adcepitque sinu vasto, misitque sub amnem.
Jamque domum mirans genetricis, & humida regna,
Speluncisque lacus clausos, lucosque sonantis,
Ibat, & ingenti motu stupefactus aquarum, 365
Omnia sub magna labentia flumina terra
Spectabat diversa locis, Phasimque, Lycumque,
Et caput, unde altus primum se erumpit Enipeus,
Unde pater Tiberinus, & unde Aniena fluente,
Saxosumque sonans Hypanis, Mysusque Caicus, 370
Et gemina auratus taurino cornua voltu
Eridanus : quo non alius per pingua culta
In mare purpureum violentior effluit amnis.
Postquam est in thalami pendentia pumice tecta
Perventum, & gnati fletus cognovit inanes 375
Cyrene ; manibus liquidos dant ordine fontes
Germanae, tonsisque ferunt mantelia villis,
Pars epulis onerant mensas, & plena reponunt
Pocula. Panchaeis adolefcunt ignibus arae.
Et mater, Cape Maeonii carchesia Bacchi : 380
Oceano libemus, ait. simul ipsa precatur
Oceanumque patrem rerum, Nymphasque sorores,

Vol. II

Centum quae silvas, centum quae flumina servant,

Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam :

Ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit. 385

Omine quo firmans animum, sic incipit ipsa ,

Est in Carpathio Neptuni gurgite vates

Caeruleus Proteus, magnum qui piscibus aequor

Et juncto bipedum curru metitur equorum.

Hic nunc Emathiae portus patriamque revisit 390

Pallenen : hunc & Nymphae veneramur, & ipse

Grandaevus Nereus : novit namque omnia vates,

Quae sint, quae fuerint, quae mox ventura trahantur.

Quippe ita Neptuno visum est : inmania cujus

Armenta, & turpis pascit sub gurgite phocas. 395

Hic tibi, nate, prius vinclis capiendus, ut omnem

Expediat morbi causam, eventusque secundet.

Nam sine vi non ulla dabit praecepta, neque illum

Orando flectes : vim duram & vincula capto

Tende. doli circum haec demum frangentur inanes.

Ipsa ego te, medios quum sol adcenderit aestus, 401

Quum sitiunt herbae, & pecori jam gravior umbra
est,

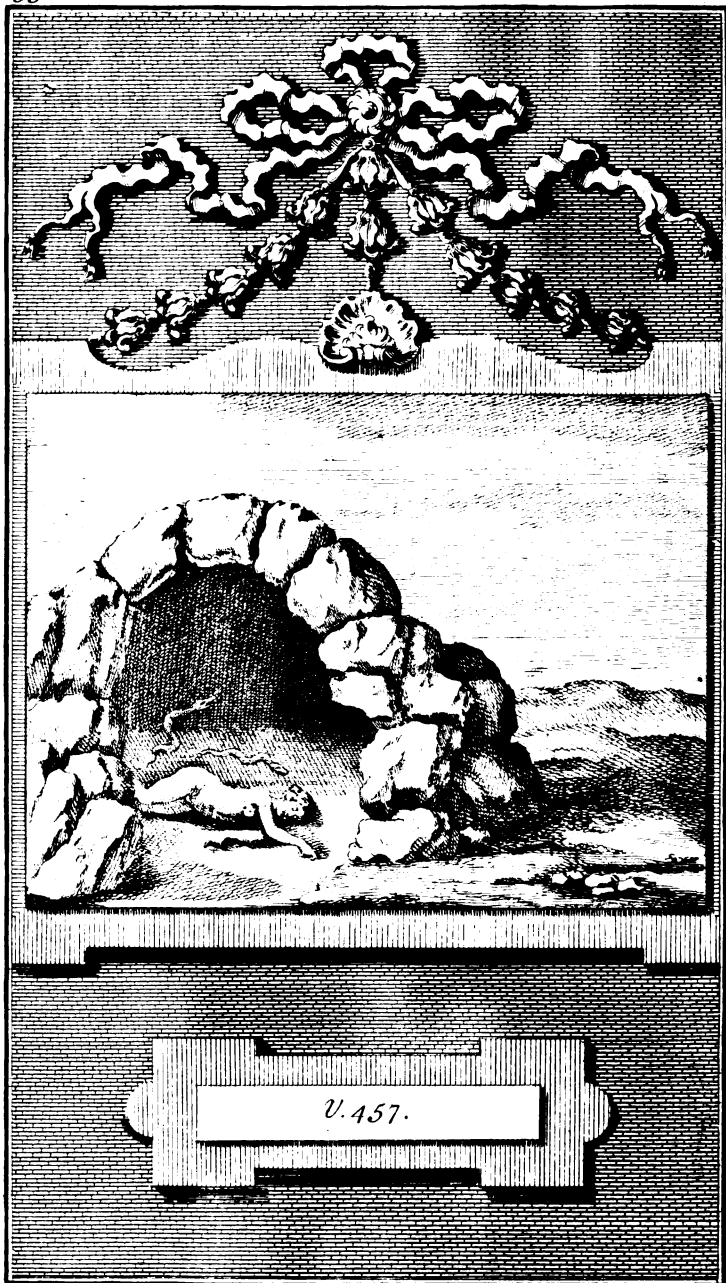
In secreta senis ducam, quo fessus ab undis

Se recipit ; facile ut somno adgrediare jacentem.

Verum ubi conreptum manibus vinclisque tenebis ;

Tum variae eludent species atque ora ferarum. 405

Fiet enim subito sus horridus, atraque tigris,
Squamosusque draco, & fulva cervice leaena :
Aut acrem flammae sonitum dabit, atque ita vinclis
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit. 410
Sed quanto ille magis formas se vertet in omnis,
Tanto, gnate, magis contende tenacia vincla :
Donec talis erit mutato corpore, qualem
Videris, incepto tegeret quum lumina somno.
Haec ait, & liquidum ambrosiae diffundit odorem :
Quo totum nati corpus perduxit. at illi 461
Dulcis conpositis spiravit crinibus aura,
Atque habilis membris venit vigor. est specus ingens
Exesi latere in montis, quo plurima vento
Cogitur, inque sinus scindit sese unda reductos; 420
Deprensis olim statio tutissima nautis,
Intus se vasti Proteus tegit objice saxi.
Hic juvenem in latebris aversum a lumine Nympha
Conlocat : ipsa procul nebulis obscura resistit.
Jam rapidus torrens sitientis Sirius Indos, 425
Ardebat ; coelo & medium sol igneus orbem
Hauferat. arebant herbae, & cava flumina ficcis
Faucibus ad limum radii tepefacta coquebant :
Quum Proteus consueta petens e fluctibus antra
Ibat. eum vasti circum gens humida ponti 430
Exsultans rorem late disperfit amarum.

U. 457.

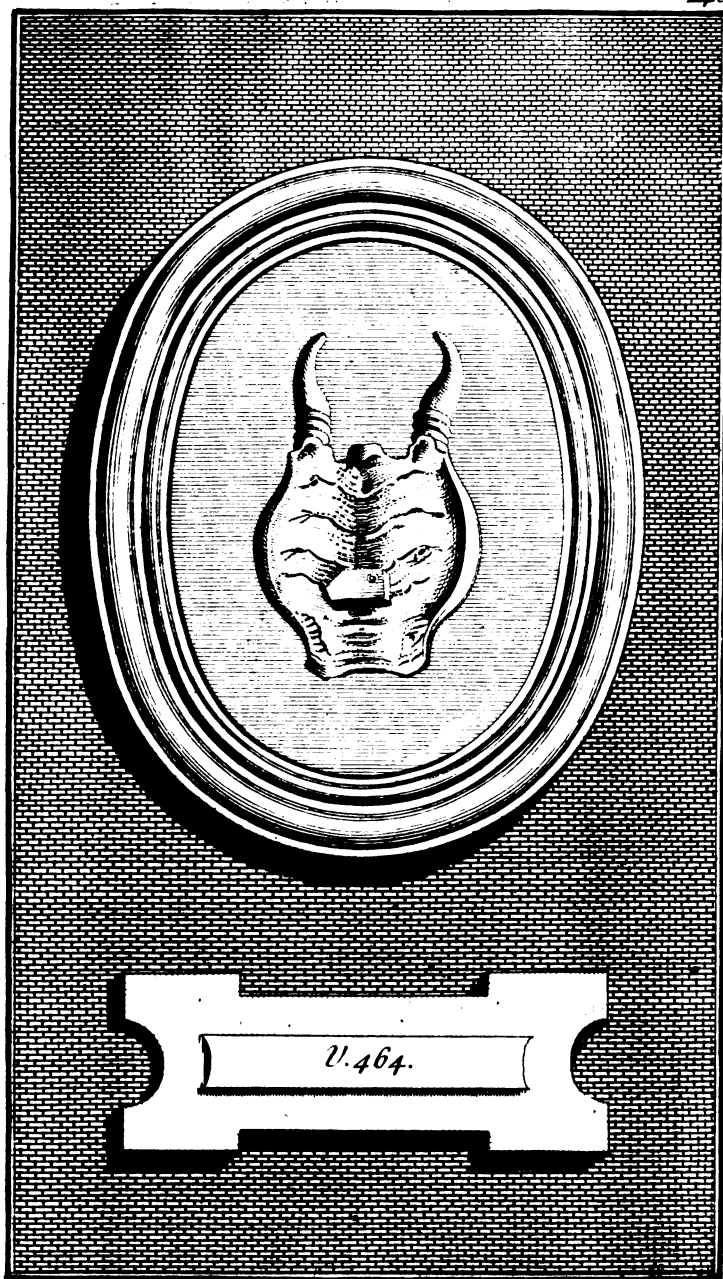
Sternunt se somno diversae in litore phocae.
Ipse, velut stabuli custos in montibus olim,
Vesper ubi e pastu vitulos ad tecta reducit,
Auditisque lupos acuunt balatibus agni, 435
Confidit scopulo medius, numerumque recenset :
Cujus Aristaeo quoniam est oblata facultas,
Vix defessa senem passus componere membra,
Cum clamore ruit magno, manicisque jacentem
Occupat. ille suae contra non inmemor artis, 440
Omnia transformat sese in miracula rerum,
Ignemque, horribilemque feram, fluviumque li-
quentem.

Verum, ubi nulla fugam reperit pellacia, victus
In sese redit, atque hominis tandem ore locutus :
Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras 445
Jussit adire domos? quidve hinc petis? inquit. at ille:
Scis, Proteu, scis ipse: neque est te fallere cuiquam.
Sed tu desine velle. deum praecepta secuti
Venimus hinc lapsis quaesitum oracula rebus.
Tantum effatus. ad haec vates vi denique multa 450
Ardentis oculos intorsit lumine glauco,
Et graviter frendens, sic fatis ora resolvit :
Non te nullius exercent numinis irae.
Magna luis commissa : tibi has miserabilis Orpheus
Haud quaquam ob meritum poenas, ni fata resistent,

Suscitat ; & rapta graviter pro conjuge faevit. 456
Illa quidem, dum te fugeret per flumina praeceps,
Inmanem ante pedes hydrum moritura puella
Servantem ripas alta non vidit in herba.

At chorus aequalis Dryadum clamore supremos 460
Inplerunt montis. flerunt Rhodopeiae arces,
Altaque Pangaea, & Rhesi Mavortia tellus,
Atque Geta, atque Hebrus, & Aëtias Orithyia,
Ipse cava solans aegrum testudine amorem,
Te, dulcis conjux, te solo in litore secum, 465
Te veniente die, te decedente canebat.

Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis,
Et caligantem nigra formidine lucum
Ingressus, Manisque adiit, Regemque tremendum,
Nesciaque humanis precibus mansuescere corda. 470
At cantu commotae Erebi de sedibus imis
Umbræ ibant tenues, simulacraque luce carentum ;
Quam multa in foliis avium se millia condunt,
Vesper ubi, aut hibernus agit de montibus imber ;
Matres, atque viri, defunctaque corpora vita 475
Magnanimûm heroum, pueri, innuptaeque puellae,
Inpositique rogis juvenes ante ore parentum,
Quos circum limus niger, & deformis arundo
Cocyti, tardaue palus inamabilis unda
Adligat, & novies Styx interfusa coercet. 480

Quin ipsae stupuere domus, atque intima Lethi
Tartara, caeruleosque inplexae crinibus anguis
Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora,
Atque Ixionii vento rota constitit orbis.

Jamque pedem referens casus evaserat omnis, 485
Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras,
Pone sequens; namque hanc dederat Proserpina le-
gem :

Quum subita incautum dementia cepit amantem,
Ignoscenda quidem, scirent si ignoscere Manes.
Restitit, Eurydicenque suam jam luce sub ipsa 490
Inmemor, heu, victusque animi respexit. ibi omnis
Effusus labor, atque inmitis rupta tyranni
Foedera, terque fragor stagnis auditus Avernus.
Illa, Quis & me, inquit, miseram, & te perdidit,
Orpheu?

Quis tantus furor? en iterum crudelia retro 495
Fata vocant, conditque natantia lumina somnus.
Jamque vale. feror ingenti circumdata nocte,
Invalidasque tibi tendens, heu non tua, palmas!
Dixit. et ex oculis subito, ceu fumus in auras
Conmixtus tenuis, fugit diversa: neque illum, 500
Prensantem nequicquam umbras, & multa volentem
Dicere, praeterea vidit: nec portitor Orci
Amplius objectam passus transire paludem.

Quid faceret ? quo se rapta bis conjuge ferret ?
 Quo fletu Manis, qua Numina voce moveret ? 505
 Illa quidem Stygia nabat jam frigida cymba.
 Septem illum totos perhibent ex ordine mensis
 Rupe sub æria deserti ad Strymonis undam
 Flevisse, & gelidis haec evoluisse sub antris,
 Mulcentem tigris, & agentem carmine quercus. 510
 Qualis populea moerens philomela sub umbra
 Amissos queritur foetus ; quos durus arator
 Observans nido inplumis detraxit : at illa
 Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen
 Integrat, & moestis late loca questibus inplet. 515
 Nulla Venus, non ulli animum flexere hymenaei.
 Solus Hyperboreas glacies, Tanaïmque nivalem,
 Arvaeque Rhipaeis numquam viduata pruinis
 Lustrabat, raptam Eurydicen, atque irrita Ditis
 Dona, querens. spretae Ciconum quo munere ma-
 tres, 520
 Inter sacra Deūm, nocturnique orgia Bacchi,
 Discerptum latos juvenem sparsere per agros.
 Tum quoque marmorea caput a cervice revolsū,
 Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus
 Volveret, Eurydicen vox ipsa & frigida lingua, 525
 Ah miseram Eurydicen ! anima fugiente vocabat :
 Eurydicen toto referebant flumine ripae.

Haec Proteus : & se jactu dedit aequor in altum.

Quaque dedit, spumantem undam sub vertice torfit.

At non Cyrene : namque ultro adfata timentem : 530

Nate, licet tristis animo deponere curas.

Haec omnium morbi causa : hinc miserabile Nymphae,

Cum quibus illa choros lucis agitabat in altis,

Exitium misere apibus. tu munera supplex

Tende petens pacem, & faciles venerare Napaeas. 535

Namque dabunt veniam votis, irasque remittent.

Sed, modus orandi qui fit, prius ordine dicam.

Quatuor eximios praestanti corpore tauros,

Qui tibi nunc viridis depascunt summa Lycei,

Delige, & intacta totidem cervice juvencas. 540

Quatuor his aras alta ad delubra dearum

Constitue, & sacrum jugulis demitte cruorem :

Corpora que ipsa boum frondoso defere luco.

Post, ubi nona suos Aurora ostenderit ortus,

Inferias Orphei Lethaea papavera mittes, 545

Placatam Eurydicen vitula venerabere caesa,

Et nigram mactabis ovem, lucumque revives.

Haud mora : continuo matris praecepta facessit :

Ad delubra venit ; monstratas excitat aras ;

Quatuor eximios praestanti corpore tauros 550

Ducit, & intacta totidem cervice juvencas,

Post, ubi nona suos Aurora induxerat ortus,

Inferias Orphei mittit, lucumque revisit.
 Hic vero subitum ac dictu mirabile monstrum
 Adspiciunt, liquefacta boum per viscera toto 555
 Stridere apes utero, & ruptis effervere costis ;
 Inmensasque trahi nubes : jamque arbore summa
 Confluere, & lentis uvam demittere ramis.
 Haec super arborum cultu pecorumque canebam,
 Et super arboribus : Caesar dum magnus ad altum
 Fulminat Euphraten bello, victorque volentis 561
 Per populos dat jura, viamque adfectat Olympo.
 Illo Virgilium me tempore dulcis alebat
 Parthenope, studiis florentem ignobilis otî :
 Carmina qui lusi pastorum, audaxque juvena 565
 Tityre, te patulae cecini sub tegmine fagi.

FIGVRARVM, quibus GEORGICA adornata atque illustrata sunt, brevis explicatio.

FRONS OPERIS.

Johannes Pine. *Ex Tabellâ manu Fillii, hujus Operis Editoris, depictâ.*

GEORGICA.

Urania Musa. *Ex Statuarum Collectione Dominici Roffi. Tab.*

119.

Cereris Caput. *Ex antiquo cæruleo Chalcedonio (apud Italos Calcedonia Zaffirina) in Museo Thomæ Hollis Armigeri de Hospitio Lincolnienfi, S. R. & A. Socii.*

- P**AG. 51. Caput Mæcenatis. *Mariette. 2. 49.*
52. 1. Panos caput petaso tectum, in humeris capellam gerentis. *Mus. Flor. 4. 61.*
2. Minerva Pacifera ramum olivæ gerens. *Nummus Albini. Beger. 2. 697.*
3. Sylvanus dextra falcem, sinistra ramum cupressi gerens. *Idem 2. 258.*
53. 1. Jupiter in medio duodecim signorum sedens. *Pars averfa nummi Severi Alexandri. Mus. Flor. Class. 2. 66.*
2. Cereris caput. *Nummus Metapontinorum. Beger. 1. 330.*
58. Bacchi mystica vannus. *Ex antiquis picturis charta delineatis olim penes R. Mead. M. D.*
59. Antiqui aratri forma. *Mus. Flor. 1. 42.*
60. 1. Cereris caput spicis coronatum; parte averfa, fasciculus spicarum et papaverum. *Nummus Domitiani. Beger. 3. 109.*
2. Sol in quadrigis inter duodecim signa. *Museum Romanum 1. 37.*
61. Orbis cælestis. *Ex antiquo globo marmoreo in ædibus Farnesianis servato; cujus figura ære incisa in Manilio a Bontleio edito occurrit.*
62. Jupiter Porphyryonem fulmine prosterbens. *Mus. Flor. 1. 35.*
65. Cereris Sacerdos cum patera et cornucopiæ. *Mus. Roman. 2. 37.*
67. 1. Solis et Lunæ capita adverfa globo imposita. *Mus. Flor. 2. 89.*
2. Luna sive Diana pharetra ac duplici hasta armata. *Idem 2. 13.*
72. Quadrigæ. *Idem 2. 80.*
73. Bacchi caput hedera cinctum. *Idem 1. 83.*

74. Bacchus

EXPLICATIO.

74. Bacchus pampinis coronatus thyrsum gerens, et cothurnatus. *Roffi*. 139.
77. 1. Arabia. *Pars averfa nummi Trajani*,
2. Tmoli caput pampinis redimitum. *Nummus ex libro cui titulus Polymetis a J. Spence*. 35.
80. Nummi consulares. 1. MARII. 2. CAMILLI. 3. SCIPIO-
NIS AFRICANI. 4. SCIPIONIS ASIATICI. *Vaillant*
Fam. Rom.
5. Asia recepta. *Ex nummis Arschottanis*.
86. Sol verno tempore terram fecundans. *Muf. Flor.* 2. 87.
88. 1. Fauni duo caprum Baccho facrificantes. *Montfaucon*. 2.
200.
2. Fauni saltantes in utres. *Idem fupplem.* 3. 182.
89. Ofcilla Baccho ex arbore fufpenfa. *Ex gemmis antiquis il-
luſtratis a P. A. Maffei*.
90. 1. et 2. Falcium formæ duæ. *Ex lucernis antiquis a Paſſerio
illuſtratis*.
93. Falces. *Montfaucon*.
94. *Ex Virgilio Vaticano*.
96. Dea Pales. *Muf. Flor.* 1. 99.
97. Columna roſtrata in honorem C. Duillii erecta poſt victo-
riam navalem de Carthaginienſibus reportatam. *Montfaucon*
4. 174.
100. 1. Caſtor et Pollux. *Muf. Flor.* 1. 97.
2. Ludi Circenſes. *Idem* 1. 79.
102. *Ex Virgilio Vaticano*.
105. *Ex eodem*.
107. 1. Hero et Leander. *Nummus Abydenorum. Apud Mo-
rellum*.
2. Leandri caput. *Mariette* 2. 38.
109. *Ex Virgilio Vaticano*.
110. Romani milites ad prælium accedentes. *Ex Columna
Trajani*.
111. Sol oriens, precedente Phosphoro. *Pars averſa nummi An-
tonini Pii. Muſ. Flor. Claſſ.* 2. 19.
113. Cervorum venatio. *Ex antiquis piſturis charta delineatis olim
penes R. Mead, M. D.*
116. Sacrificulus exta conſulens. *Bartoli Lucernæ*. 1. 5.
119. Juno in plauſtro bobus junctis ducto. *Montfaucon*. 1. 58.
121. Mæcenatis caput. *Muf. Flor.* 2. 10.
122. Spes ſtans juxta Alveare, e cujus ſuprema parte erumpunt
ſpicæ et papavera. *Montfaucon*. 1. 330.
126. 1. Priapi ſimulachrum Hermæum. *Muf. Flor.* 1. 95.
2. Curetes cum Infante Jove. *Pars averſa nummi Antonini
Pii. Montfaucon*. 1. 33.
127. *Ex Virgilio Vaticano*.
128. *Ex eodem*.
130. Ariſtomachus,

FIGV R A R V M

130. Aristomachus, quem duo de viginti annos in perscrutandis apum naturis impendisse auctor est Plinius. *Ex gemmis L. Augustini.*
135. Mars et Venus Vulcani laqueis deprehensi. *Admiranda.*
136. Oceani Patris Horti, Nympharumque antrum. *Mus. Flor.*
2. 51.
137. Neptunus per mare a phocis ductus. *Montfaucon. 1. 68.*
139. *Ex Virgilio Vaticano.*
140. Lyræ veteris forma. *Spence. Tab. 14.*
141. *Ex Virgilio Vaticano.*
144. Antiochiæ Genius, Syriæ Metropoleos. *Pars aversa nummi Augusti apud Goltzium.*

F I N I S.